

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 24. JUNIJA 1969

Št. 24, leto XXIV

— Otroci, kar tiho bodite!

Karikatura: ANDREJ NOVAK

RAZŠIRJENA SEJA REPUBLIŠKEGA SVETA ZSJ ZA SLOVENIJO:

Razmejene pristojnosti — pot do odgovornosti

Razumljivo in logično je, da v nobeni družbi ne poznajo delovnih organizacij, ki bi tako rekoč vzorno uredile vse zadeve in probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Povsod, tudi pri nas, pa poznajo podjetja, ki so za razliko od drugih ali sorodnih delovnih organizacij zelo dobro ali celo odlično uredila posamezna vprašanja in zadeve.

Na to neizpodbitno resnico marsikje radi pozabljajo, ko, denimo, trdijo, da samoupravljanje ob sedanjih pogojih gospodarjenja pomeni bolj ciklo kot pa spodbudo za uspešno razreševanje gospodarskih in drugih problemov.

Ob plenumu RS ZSJ, posvečenemu problematiki samoupravljanja, smo za okroglo mizo v našem uredništvu povabili nekaj tovarišev iz delovnih organizacij, ki so prispevali vsak svoj del izkušenj o samoupravljanju in samoupravnih odnosih. Naši gostje so bili: VINKO ŽELJKO, predsednik delavskega sveta KLI Logatec; SLAVKO HVALICA, vodja splošnega sektorja v tovarni obutve PEKO Tržič; MARTIN REBOLJ, predsednik upravnega odbora Lesno industrijskega kombinata Vrhnika, in MARIJAN ČEFERIN, predsednik delavskega sveta kombinata SAVA iz Kranja.

NA ROB DVEMA DOGODKOMA

Za naše družbeno politično življenje je minevalo tedno nedvomno zelo pomemben. V začetku tedna smo sledili razpravi na osmi seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, danes pa se je sestal na razširjeno sejo republiški svet ZSJ za Slovenijo. Čeprav bi lahko zasledili med obema tema dogodkoma veliko stičnih točk, pa velja tokrat bržčas poudariti zlasti njuno enotno idejno in akcijsko izhodišče, ki bi ga mogli na kratko takole povzeti: temeljni interes našega delavskega razreda je razviti polno samopravo.

Osmi plenum CK ZKS je tako opredelil naše naloge: ... Zveza komunistov z reorganizacijo postaja vse bolj notranja idejna in politična sila skupnosti proizvajalcev, to je, faktor samoupravljanja in socialistične demokratične zavesti. Dalje, Zveza komunistov zapušča pozicije etatizma v tem smislu, da v celotni delitveni sferi in ekonomski politiki odločajo vse bolj neposredno proizvajalci sami. Taka usmeritev Zveze komunistov pa ni v protislovju s politično revolucionarno vlogo jugoslovanske delavske avantgarde. Ne gre za dve obliki družbene odgovornosti, kajti samoupravljalci in vsi samoupravni organizmi prevzemajo na sebe tudi politično odgovornost, da vse svoje sklepe in svoje delovanje usklajujejo s širšimi družbenimi interesi. Prav zato pa je znotraj samoupravnega sistema potrebna aktivna družbeno politična vloga Zveze komunistov, ki neprestano odpira proizvajalcem širše družbene perspektive in socialistične družbene smotre...

In prav v tem smislu smo tudi v sindikatih opredelili svoje naloge v razvijajočih se samoupravnih odnosih, prav v tem smislu smo opredelili tudi odnos do lastne organizacije.

To pa seveda pomeni, da bo moralo postati tudi delo v sindikatih veliko bolj idejno, bolj vplivno in predvsem bolj konkretno. Gre za to, da sindikat postane resnični usklajevalec teženj proizvajalcev v razvijajoči se samoupravni družbi. Ali kot je to ocenila razprava na razširjeni seji RS ZSS.

... Ne smemo pozabiti, da je izhodišče samoupravljanja delovni človek in njegov materialni in moralni interes. Reforma pa ni samo moderna organizacija, tehnologija itd., temveč etapa v razvijanju samoupravnih odnosov ter pogoj za doseganje ciljev reforme, ki jih ni mogoče uresničiti izven samoupravnega sistema. To pomeni, da samo razviti samoupravni odnos omogočajo tudi tiste rezultate, ki naj bi jih dala gospodarska reforma...

Tako stališča CK ZKS kot stališča RS ZSS pa so hkrati tudi odločna zavrnitev tistih, ki bi hoteli tudi pri nas in med nami spričo zaostrenih mednarodnih odnosov zavreti razvoj samoupravnih odnosov in uveljaviti politiko močne roke, in tistih, ki bi spričo težav in protislovij v procesu stabilizacije gospodarstva hoteli odstopiti od reforme.

Odstopnice ni, ker je tudi biti ne more, ker bi vsako odstopanje pomenilo razvrednotenje družbenega sistema, ki smo se ga odločili zgraditi. To pa seveda terjajo od nas, da kot subjektiven dejavnik poslej bolj pronicemo v razvijajoče se ekonomske in družbene odnose, da bolj celovito analiziramo nastajajoča protislovja in da bolj pogumno nakazujemo rešitve. Z drugimi besedami povedano, to pomeni biti v središču procesov in ne samo na »opazovalnici«.

BOJAN SAMARIN

»OH, TI KOLEGIJI...«

Dejstvo, da le redki statuti delovnih organizacij natančno opredeljujejo pristojnosti strokovnega kolegija, v praksi povzroča številne konflikte. Kako naj bi jih preprečili ali vsaj omilili? Govori Vinko Željko:

»Pred časom se je v našem kombinatu primerilo, da smo razpravljali o uvajanju tehničnih norm. Med delavci pa tudi med člani samoupravnih organov je prevladovalo mišljenje, naj bi se o tem samoupravno pogovorili, da, skratka, strokovni kolegi pri tem nima nobene besede ali celo komande, kakor je tudi bilo slišati. Vendar so tovariši iz strokovnega kolegija (Nadaljevanje na 3. strani)

PREDKONGRESNI INTERVJU S PODPREDSEDNIKOM CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA MARJANOM ROŽIČEM:

V samostojnosti je moč

Drugi kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, ta strokovni sindikat šteje več kot milijon članov in je torej številčno najmočnejši strokovni sindikat, bo 27. in 28. tega meseca v Beogradu. Ker so kongresno gradivo dobile že vse podružnice in vsi delegati, sem zaprosil za razgovor podpredsednika CO tega sindikata Marjana Rožiča le o nekaterih vprašanjih, o katerih bo moral tudi kongres izreči svoje stališče.

S tovarišem Rožičem sva se sporazumela, da ni potrebno govoriti o načelnih izhodiščih prizadevanj sindikatov, ki jih bo podprl tudi drugi kongres, temveč da je zdaj bolj kot kdaj prej aktualno vprašanje, kako uresničevati ta načela in kako priti čimprej do ciljev, ki jih je reforma dokaj natančno opredelila.

»O tem, kako spodbuditi člane v delovanju organizacije, govorimo že dolgo,« je dejal tovariš Rožič, »vprašanje, ki pa nas pri tem najbolj zaposluje, je: ali lahko splošna stališča na ravni federacije in republik nadomestijo stališča, ki bi jih morale imeti sindikalne podružnice. Prepričan sem, da ne morejo! Do svojih stališč lahko pridejo podružnice, po tej poti pa tudi forumi sindikata, na osnovi razprave o vseh razlikah v delovnih organizacijah, torej na temelju dobre poučenosti o tem, kakšni so konkretni in resnični problemi delovnih organizacij. Samo sprejemati stališča je toliko, kot da ne bi nič delali, saj je vendar potreb-

no ta stališča spraviti v življenje! Spremembe v statutu našega sindikata, ki jih predlagamo v razpravo in potrditev kongresu, pa dajejo osnovo za delovanje vsega sindikata prav skozi sindikalne podružnice oziroma iz delovnih organizacij navzgor. Opiramo se na uspešnost takega delovanja v vse večjem številu delovnih organizacij in smo prepričani, da bomo lahko v kratkem času afirmirali sindikalno podružnico kot resnično osnovo vsega delovanja našega sindikata.

Poziv, naj bo delo sindikalnih podružnic konkretno, lahko seveda izzvemo kot fraza, če ne govorimo tudi v tem razgovoru kar se da konkretno. Torej: s

kakšnimi stališči se bo treba po vašem mnenju spopasti na kongresu in potem pri uresničevanju njegovih sklepov?

»Na kongresu moramo priti do jasnih in konkretnih stališč ter nalog o nadaljnjem uresničevanju reforme, pri tem pa poudariti prav razvoj samoupravljanja in sistema dohodka, da bi hitreje dvigali standard in izboljševali pogoje dela in življenja naših ljudi. Predkongresne razprave razkrivajo, da se člani in njihova vodstva zanimajo predvsem za vprašanja, ki zadevajo reformo z njenega družbenega gledišča, ker se pač prav tu srečujemo z največjimi nesporazumi v pogledih posameznikov in skupin v delovnih organizacijah in drugje. Kar najbolj jasno bomo morali zato opredeliti odnose na relaciji samoupravljanje—tehnični in tehnološki napredek, ker vemo iz izkušenj, da sicer ne bomo storili hotenih premikov v nadaljnjem razvoju samoupravljanja. Na vseh področjih moramo iskati in najti samoupravne rešitve, ker prav tako vemo iz izkušenj, da nam nesamoupravno reševanje problemov samo zamegljuje cilje. Razumljivo je torej, da se bo kongres zavzel za razvoj delovnih enot in seveda delitve po delu in za vse tiste praktične poti, ki omogo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

mercator

VEDNO IN POVSOD

REZERVIRANI STOLPEC

Ivan Cerkovnik,

sekretar alpske modne industrije
Almira, Radovljica

- Kako v vašem podjetju izplačujete regres za dopust in kam hodijo vaši delavci na dopust?

Naše podjetje nima svojega počitniškega doma, zato naši delavci preživijo svoj dopust v drugih počitniških domovih. Vsako leto nam Ljubljana-transport, Počitniška skupnost Ljubljana-Siška, LIP Bled, občinska skupščina Radovljica in turistično društvo iz Salija v Dalmaciji pošljejo ponudbe za letovanje v njihovih počitniških domovih, tako da lahko naši delavci izbirajo, kam bodo šli na dopust. Pri nas dobi vsak zaposleni 20.000 starih dinarjev regresa, poleg tega pa še za svoje družinske člane: za nezaposleno ženo 11.000 S-dinarjev, za otroka do treh let 3000 in za otroka od treh let naprej 8000 S-dinarjev. Ves ta znesek pa dobi le delavec, če prinese potrdilo počitniškega doma, da je res bil na dopustu. Če pa hoče denar za dopust, ne namerava pa prebiti svojega dopusta v počitniških domovih, mu priznamo tako imenovani bruto znesek. Ta je naslednji: vsak zaposleni dobi 16.000 S-dinarjev, za nezaposleno ženo 9210 S-dinarjev, za otroka do treh let 2510 S-dinarjev in za otroka od treh let naprej 6700 S-dinarjev. Lani je od 450 zaposlenih v našem podjetju preživel dopust izven domačega kraja le kakih 15 do 20 odstotkov vseh zaposlenih, kako pa bo letos, bomo še videli.

Jože Albreht,

predsednik sindikalne podružnice
obrata Martinjak — Brest, Martinjak

- Ali je res, da je število interesentov za letni oddih v vaši delovni organizaciji iz leta v leto večje in kaj so storili samoupravni organi, da bi si lahko sleherni izmed zaposlenih privoščili vsaj teden dni dopusta na leto?

Podatki razkrivajo, da je pred dvema letoma letovalo le dobrih 6% vseh zaposlenih v kombinatu Brest, leto dni pozneje pa že 11%. Porast sicer ni velik, razveseljuje pa dejstvo, da je število delavcev, ki hočejo preživeti svoj letni dopust v planinski ali kje ob vodi, iz leta v leto večje. Samoupravni organi menijo, da bo odstotek delavcev, ki bodo izbrali svoj dopust za resničen oddih, v letošnjem letu še večji, saj je povpraševanje po prostih počitniških kapacitetah več kot zadovoljivo.

Mislím, da smo si to zagotovili s premišljeno politiko regresiranja letnih oddihov. Pravilnik o regresiranju namreč omogoča slehernemu zaposlenemu, da preživi vsaj teden dni ob morju ali kje na Gorenjskem. Višina regresa za letni oddih je pri posamezniku odvisna od višine njegovega osebnega dohodka. Čim večji ima dohodek, tem manjši regres mu gre in nasprotno. Tako tisti, ki zaslužijo v povprečju več kot 160 tisočakov na mesec, prejmejo regres v višini 900 S-dinarjev dnevno, delavci pa, ki zaslužijo na primer le po 40 tisočakov mesečno, dobijo po pravilniku 2300 S-dinarjev regresa dnevno. Pravilnik je torej v pravem smislu stimulativen.

Ing. Borut Pavšič,

predsednik sindikalne podružnice
kemične tovarne »Melamin«, Kočevje

- Kako ste poskrbeli za letni oddih vaših delavcev?

Vsak član kolektiva prejme po 25.000 S-dinarjev regresa za dopust. Enako visok znesek priznavamo tudi za nezaposlenega zakonca. Razen tega dobijo naši delavci še nadomestilo za K-15 v višini 9000 S-dinarjev, prav toliko pa dobijo tudi njihovi nezaposleni zakonci ter otroci do 15 let starosti. Če so otroci starejši in se še šolajo, tudi dobijo 9000 S-dinarjev nadomestila za K-15, medtem ko otrokom od 4 do 10 let starosti priznavamo po 5940 S-dinarjev nadomestila.

K temu pa dobi vsak član kolektiva dnevno po 1000 S-dinarjev nadomestila za nočnino in po 500 S-dinarjev za vsakega otroka. Pogoji pa je, da mora kasneje predložiti račun počitniškega doma ali hotela, kjer je letoval. To nadomestilo priznavamo največ za 10 dni.

Podjetje je organiziralo tudi lastno službo za oddih, ki se je povezala s počitniškimi skupnostmi, turističnimi agencijami in drugimi organizacijami. Tako naš delavec lahko uredi vse formalnosti za dopust kar v podjetju. Če pa končno seštejeemo še materialne ugodnosti, ki jih nudi delovna organizacija, pa se izkaže, da posamezniku tako rekoč ni treba poseči v žep, ali pa mu celo nekaj ostane, če gre na dopust izven kraja prebivališča.

RAZŠIRJENA SEJA ObSS BREŽICE:

Kakovost dela upravnih služb in samoupravljanje

Brez pravočasnih in točnih podatkov, ki so jih dolžne zagotoviti upravne službe podjetij, ne more biti niti dobrega gospodarjenja niti resničnega samoupravljanja

V brežiških delovnih organizacijah je pri nekaterih vodstvih, še posebno pa med neposrednimi proizvajalci, precej nerazumevanja o vlogi njihovih upravnih služb, ki seže včasih tako daleč, da sploh dvomijo v potrebnost njihovega obstoja. Zato potem tudi menijo, da mehanizacija upravnih služb ni potrebna, še posebej pa ne mehanizacija računovodstev — skratka, da je dovolj, če je v upravi kakšen pisalni stroj in ročni računski stroj. Kar pa zadeva strokovno usposobljenost zaposlenih v upravnih službah, menijo, da je večletna praksa dovolj za zadovoljivo opravljanje dela v teh službah.

Društvo knjigovodij v Brežicah pa ni tega mnenja, pa tudi brežiški sindikati ne mislijo tako, zato so skupaj na razširjeni seji ObSS Brežice minuli torker obravnavali vprašanje kadrov v upravnih službah, njihovih delovnih razmer in delovnih pripomočkov. Sindikati so s svoje strani pri tem bili zainteresirani predvsem za odgovor na vprašanje, kako kakovost dela upravnih služb vpliva na gospodarjenje, še posebej pa na samoupravljanje.

Odgovor, ki so ga na to vprašanje dobili, je bil nedvoumen: od kvalitete dela upravnih služb je v veliki meri odvisen tako gospodarski uspeh delovnih kolektivov, kakor tudi razvitost njihovega samoupravljanja.

PROIZVODNJA NAPREDUJE, NJENO EVIDENTIRANJE PA ZAOSTAJA

Na pobudo sindikata je društvo knjigovodij izvedlo v 30 delovnih organizacijah brežiške občine anketo o izobrazbi kadrov v upravnih, o njihovih delovnih razmerah in o njihovih delovnih pripomočkih, to je o strojih, ki jih imajo na voljo za svoje delo. Na podlagi rezultatov te ankete je potem društvo knjigovodij pripravilo elaborat, ki je bil podlaga za razpravo na že omenjeni razširjeni seji ObSS Brežice.

Povsod v svetu tehnologija proizvodnje napreduje mnogo hitreje kot pa njeno evidentiranje. Enostavno povedano, proizvodnja se modernizira, splošne službe v podjetjih pa v tehničnem pogledu zaostajajo in zato niso sposobne dati hitrih in zanesljivih podatkov o njenih rezultatih.

In kako je s tehnično opremljenostjo upravnih služb brežiških delovnih kolektivov?

Iz zbranih podatkov o tem vprašanju samo naslednje: dobra polovica brežiških delovnih organizacij ima samo enega, ali pa dva pisalna stroja, po pravilu že precej izrabljena, še slabše je z računskimi stroji, ki jih je še manj kot pisalnih in od katerih je polovica na ročni pogon. Tretjina anketiranih delovnih organizacij sploh nima računskega stroja za množenje in deljenje, brez takšnih strojev pa takorekoč ni mogoče izdelati zanesljive analize poslovanja. Skratka — v mnogih brežiških delovnih organizacijah izračunavanje najrazličnejše podatke o rezultatih svojega poslovanja takorekoč »peš«, zato ni čudno, da ti podatki marsikdaj niso točni, še manj pa pravočasni.

O drugih strojih v upravnih službah skoraj ne moremo govoriti, saj so le zelo redka izjema, ne pa pravilo. Tako imajo v vsej brežiški občini razmnoževalne stroje le štiri delovne organizacije — in to v današnjem času, v dobi pravilnikov, statutarov, poročil, planov itd., ki morajo biti dostopni ne samo organom upravljanja, temveč pogosto tudi vsem članom kolektiva. In zato se dogaja, da člani samoupravnih organov ne dobijo niti na sejah teh organov, še manj pa pred temi sejami v roke material, na podlagi katerega bo tekla razprava. In zato se dogaja, da imajo v marsikateri brežiški delovni organizaciji samo po tri-štiri izvoze njihovih statutarov, pa potem seveda ni čudno, če samoupravljavci sploh ne poznajo »ustave« svoje delovne organizacije.

GRE ZA REFORMO IN ZA SAMOUPRAVLJANJE

Verjetno ni posebne potrebe, da bi na tem mestu podrobneje govorili o nezadovoljivih delovnih razmerah, v katerih de-

lajo upravne službe mnogih brežiških delovnih organizacij; in verjetno tudi ni potrebe, da bi nizali podatke o nezadovoljivi kadrovske zasledenosti upravnih služb. Naj s tem v zvezi omenimo samo to, da se z reelekcijo stanje ni izpremenilo, da tudi drugače ne prihaja do potrebnih sprememb — in da razpisi delovnih mest pogosto nimajo prave veljave, saj po osebnih zvezah sprejemajo na delo ljudi, ki imajo nižje kvalifikacije kot pa tisti, ki so bili odklonjeni.

O teh problemih razpravljajo v brežiški občini že dolgo in že vrsto let si organizirano prizadevajo, da bi stvari spremenili na bolje. Na nujnost teh sprememb jih je lani opozorilo tudi neurejeno stanje v upravi Čateških toplic, prav v teh dneh pa resne težave, ki jih imajo zaradi slabega dela uprave v podjetju Kovina — Bizeljsko. Zboljšanje kadrovskih razmer, delovnih razmer in tehnične opremljenosti upravnih služb brežiški sindikati po pravici ocenjujejo kot enega izmed zelo važnih pogojev tako za uspešno izvajanje gospodarske reforme, kakor tudi za zares uspešno samoupravljanje. Zato so na razširjeni seji ObSS Brežice sklenili, da bodo ta problem postavili pred občinski zbor delovnih skupnosti, na katerega bodo povabili tudi vse predsednike delavskih svetov in da bodo s temi vprašanji in pomembnimi njihove rešitve seznanili tudi predsednike vseh sindikalnih podružnic, da bi potem tudi te s svoje strani naredile vse, da se upravne službe brežiških delovnih organizacij v vseh pogledih postavijo v čimvečji možni meri na trdne noge.

To velja seveda tudi za kadre v teh službah: prizadevali si bodo za izboljšanje kadrovske strukture in v sodelovanju z delavsko univerzo za dopolnilno izobrazbo tistih kadrov, ki sicer nimajo ustrezne izobrazbe, pa vseeno solidno in prizadevno delajo. Sindikat se zaveda, da do vseh teh sprememb ne more priti že jutri, menj pa, da mora to delo biti pospešeno, če hočejo v delovnih organizacijah odgovoriti zaostrenim pogojem gospodarjenja in dati samoupravljalcem resnično možnost, da pametno gospodarijo s tem, kar ustvarijo.

MILAN POGAČNIK

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

NOVA GORICA:

Pred nedavnim je občinski sindikalni svet v Novi Gorici sklical razgovor z novo izvoljenimi predsedniki sindikalnih podružnic. Na tem razgovoru je sodeloval tudi podpredsednik RS ZSS Andrej Verbič. Udeleženci so soglasno obsodili izraelsko agresijo na arabske države in v celoti podprli izjavo predsedstva RS ZSS. O aktualnih nalogah sindikata je govoril predsednik ObSS Nova Gorica Aleksander Čerče. Dotaknil se je predvsem štipendiranja, zaposlovanja strokovnjakov in odpuščanja delavcev v delovnih organizacijah. Udeleženci razgovora so poudarili, da so take oblike kontaktiranja z občinskim sindikalnim svetom zanje izredno koristne ter da želijo, da bi jih bilo čimveč. Predlagali so tudi vrstni red razgovorov po področjih. Prednost so dali programiranju dela v sindikalnih podružnicah, samoupravljanju in uresničevanju stališč sindikatov preko samoupravnih organov ter odnosov sindikata do zaposlovanja in odpuščanja delavcev.

T. B.

MURSKA SOBOTA:

Na svoji zadnji seji je medobčinski odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Murska Sobota razpravljala o zaposlovanju delavcev v kmetijskih delovnih organizacijah. Možnosti za stalno zaposlitev so v kmetijstvu vse manjše, kar je tudi razumljivo, saj se kmetijska dela iz dneva v dan bolj mehanizirajo. Večja kot doslej pa je potreba po začasnih in sezonskih delavcih. Delovne organizacije pa se bolj poslužujejo zaposlitev za tri dni kot pa sezonskih. Občanska zaposlitev je za delovno organizacijo sicer ugodnejša, slabša pa je za delavce, ki jim je zaslužek od te zaposlitve glavni vir dohodka. Prikrasjani pa so tudi za vse tiste pravice, ki izvirajo iz delovnega razmerja, bodisi iz sezonskega ali pa iz rednega delovnega razmerja. Razen tega so na seji razpravljali tudi o problemih zaposlitve nekaterih viničarjev. Na področju občin Radgona in Ljutomer klub vsem prizadevanjem zanje niso uspeli najti rešitve. To so ponavadi starejši ljudje brez premoženja in brez potrebnih pogojev za upokojevitve. V obeh občinah so doslej uspeli zadovoljivo zaposliti le 40 nekdanjih viničarjev.

A. H.

ZAGORJE:

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Zagorju je te dni obravnavalo probleme zaposlenih mater-samohranilk. Po nekaterih podatkih, ki so na voljo, so ugotovili, da velika mater-samohranilk prejemajo nizke osebne dohodke in da živi v dokaj neugodnih materialnih razmerah.

Predsedstvo je sklenilo zbrati preko sindikalnih organizacij zagorskih podjetij podrobnejše podatke o materah-samohranilkah. Brž ko bodo imeli na voljo ustrezne podatke, bo namreč sindikalni svet dodelil najpotrebnejšim materam enkratno pomoč. Pomoč bodo izplačali iz sklada za nezaposlene. Podpora zaposlenim materam bodo izplačali še pred letošnjim dnevom borce, 4. julijem.

Sindikalna vodstva iz posameznih podjetij so te dni poslala prve podatke, ki kažejo, da je največ zaposlenih mater-samohranilk v nekaterih manjših zagorskih delovnih organizacijah. Praviloma imajo skoraj v vseh manjših podjetjih nizke osebne dohodke, ponekod ne presegajo 350 zbirnega 400 N-din mesečno. Pobuda občinskega sindikalnega sveta je vse hvale vredna, vendar pa bi kazalo omenjenim zaposlenim ženskam uveljaviti širšo družbeno podporo in pomoč. Ne bi bilo odveč ugotoviti, ali imajo njihovi otroci možnost obiskovati otroške vartvene ustanove. Zgostimo imajo mater-samohranilke tudi same ustrezne predloge, bodisi za varstvo njihovih otrok ali za urejanje morbitnih drugih vprašanj in problemov. Seveda pa ostane ne glede na vse to osnovno vprašanje, kako omogočiti zaposlenim materam-samohranilkam večje osebne dohodke.

V samostojnosti je moč

(Nadaljevanje s 1. strani)

čajo večjo uveljavitev proizvajalca in združenega dela.

V kongresnih gradivih se zavzemamo, da bi v delovnih organizacijah še bolj odločno obračunali s silami, ki se podzvestno ali zavestno upirajo napredku, ki zahtevajo celo več centralizma itd. Čeprav, je vsega tega vedno manj, pa ni nič manj pomembno do teh pojavov še bolj opredeliti odnos kot do vsega, kar ne spodbuja samoupravljanja.

To torej pomeni, da ni dovolj, če sindikat samo brani samoupravljavce pred vsemi, ki jih ovirajo v samoupravljanju in če je treba — tudi pred vplivi neformalnih skupin, ki imajo prav takšne posledice, kot je rečeno tudi v tezah. Hkrati to pomeni tudi to, da se sindikat ne more omejiti samo na podporo reformi, temveč da je treba s kongresom ustvariti tudi daljnosežnejše poglede na samoupravljanje, ali ne?

»Samo zagovarjati reformo je premalo; tak odnos pa bi lahko pomenil tudi popuščanje pred tistimi, ki si želijo čim manj aktiven odnos sindikata za reformo in napredek naploh. Glavno je, da spodbujamo samostojnost samoupravljavcev in pogum, da rečejo, kar mislijo, in se borijo za tisto, kar sprejmejo kot nesporno koristno za napredek delovne organizacije in s tem vse družbe. Ne bi bilo dovolj, če bi kot sindikat samo branili samoupravljavce pred komerkoli, ker je to le polovica dela, ki ga

želimo opraviti. Zanima nas tista samoupravna organiziranost, ki omogoča samoupravljavcem, da se na temelju poznavanja problemov sami branijo vplivov, ki škodujejo samoupravljanju. Vplivi neformalnih skupin so torej samo ena izmed možnih oblik vplivanja, ki pa niso nujno negativni, zato bo moral kongres v svojih zaključnih dokumentih o tem spregovoriti mnogo bolj precizno in opredeljeno, kot pa je to primer s težami.

Na eni izmed sej predsedstva centralnega odbora sem slišal mnenje, da so nekatere zbornice in druge organizacije, pa tudi sindikalne podružnice še vedno le podaljšana roka upravnih organizmov. Za kakšen pojav gre v tem primeru?

»Zadnje čase imamo v samoupravljanju opravka z dvema umetno nastalima stališčema,« je pojasnil tovariš Rožič. »Nekateri menijo, da je pravo samoupravljanje le tisto, ki je neposredno, drugi pa so prepričani, da je učinkovito le posredno samoupravljanje, ker je na posredno laže priti do hitrih odločitev. Slednji imajo neposredno samoupravljanje za nekakšno mitingaštvo, torej za neuresničljivo formalnost. Naše stališče pa je, da gre za proces samoupravljanja od delovnih enot preko najrazličnejših asociacij, kot so združena podjetja, poslovna združenja, zbornice itd., do najvišjih samoupravnih organov. Vpliv delovnega človeka na odločanje v vseh organih samoupravljanja mora biti kar najbolj zagotovljen. Če

bomo to dosegli, potem ne bomo imeli tako imenovanih podaljšanih rok uprav ne v podjetjih ne drugod. Glavno je torej, da čim bolj dosledno uveljavljamo samoupravljanje. Za sindikat pa je izredno pomembno dvoje: da se v nobenem primeru ne podreja samo v posrednika stališč drugih organov in da po drugi strani ne nasprotuje vsemu in za vsako ceno. Oboje namreč izraža samo nesamostojnost, ne pa tudi moč sindikata. Samostojnost delovanja sindikalnih organizacij je v samoupravljanju najbolj pomembno orodje delovnih ljudi v njihovem boju za napredek.

VIKTOR SIREC

Zvedeli smo...

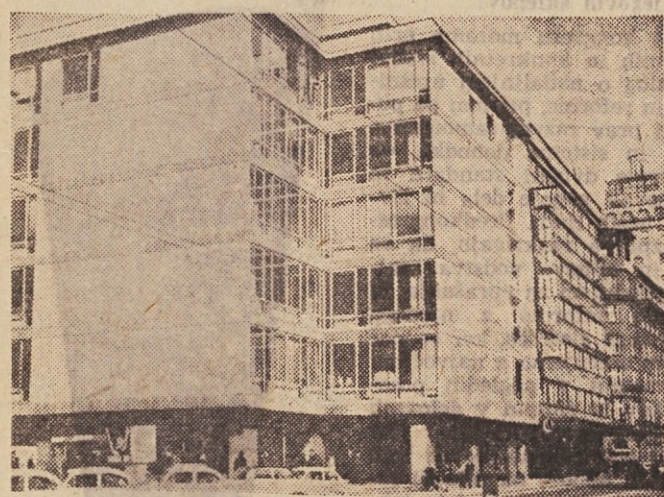
... da bodo letos porabili za gradnjo proge Beograd-Bar 8,2 milijarde S-dinarjev. Tako računajo, da bomo do leta 1970 dokončali gradnjo te proge od Beograda do Titovega Učica, do leta 1972 pa jo dogradili do konca;

... da je po podatkih zveznega zavoda za statistiko obiskalo našo državo do začetka aprila kakih 1.700.000 tujih turistov ali 30 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Jugoslavijo je obiskalo največ turistov iz Italije — 500.000, najbolj pa se je v primerjavi z lanskim letom povečal obisk gostov iz Avstrije — za 75 odstotkov;

nama

LJUBLJANA

NAJVEČJA VELEBLAGOVNICA V SLOVENIJI

VAS VABI, DA JO OBIŠČETE

Obiščite tudi naši poslovalnici, ki sta tudi v središču Ljubljane:

blagovnico s stanovanjsko opremo pri Tromostovju (Wolfova 1) in

blagovnico konfekcije »Elita«, Čopova ulica 7

POSVET LJUBLJANSKIH KOMUNISTOV
O ZAPOSLOVANJU MLADINEDVA KONCA
ISTEGA PROBLEMA

Pred štirinajstimi dnevi smo v našem listu opozorili na težke probleme pri zaposlovanju ljubljanske mladine. Že poročilo s skupščine ljubljanskega Komunalnega zavoda za zaposlovanje je postreglo s podatkom, da je od 1200 brezposelnih ljubljancev kar 800 mladih do 18. leta. Članek »Mladina in priučevanje« pa je opozoril, da bi morali v ljubljanskih proizvodnih delovnih organizacijah poiskati 1000 delovnih mest za mladino, ki taka delovna mesta išče že od lani, ali za mladino, ki je letos zaključila osnovnošolsko obveznost v nižjih razredih, oziroma je končala osemletko, a nima namena ali materialnih pogojev za nadaljevanje študija na drugi stopnji. Doslej pa so ljubljanske proizvodne delovne organizacije sporočile, da sprejmejo na delo samo 33 fantov in 12 deklet!

O teh najbolj zgovornih številkah in številnih drugih problemih, ki govorijo o težkem položaju določenega števila ljubljanske mladine, so pred dnevi razpravljali tudi na posvetu, ki ga je organiziral Mestni komite ZKJ Ljubljana. Mestni sindikalni svet je namreč že pred časom sklenil, da bo v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje sklical v vseh petih ljubljanskih občinah posvete z vsemi tistimi, ki bi bili dolžni najti odgovor na vprašanje: KAJ STORITI?

Posvet ljubljanskih komunistov želi opozoriti komuniste, da je skrb za mladino vedno bila ena osnovnih komponent politike ZKJ in da so zato dolžni komunisti v samoupravnih organih in skupščinah, v vseh strokovnih službah in upravi, v šolah, delovnih organizacijah, sindikatih in drugih družbeno-političnih organizacijah, vključiti se v akcijo mestnega sindikalnega sveta, kar pomeni, da vsak komunist nosi svoj del osebne odgovornosti za končni uspeh te akcije.

VELJA SE RESNO ZAMISLITI IN UKREPATI!

Konec letošnjega šolskega leta se je torej število nezaposlene mladine še povečalo. Brezposelnost pa je že dovolj hud udarec za odraslega. Za mladega človeka, ki se psihično in družbeno šele oblikuje, pa pomeni ostati brez dela psihološki, moralni in družbeno-politični razkroj osebnosti in vsaj stagnacija, če že ne nazadovanje v osebnem razvoju. Ko mlad, nezaposlen človek ugotovi, da ga družba pravzaprav ne potrebuje, tudi začenja dvomiti v tako družbo. V brezdelju so tudi podane večje možnosti za različna stranpota mladih.

Najtežja, zelo konkretna težava nezaposlene mladine je ta — in to je osumljivo, saj gre za 800 mladih državljanov! — da je zdravstveno nezavarovana. Prvo, kar bi morali zato takoj storiti, je to, da najdemo zakonske možnosti in da na kak način zdravstveno zavarujemo to mladino, morda s pavšalnim prispevkom podobno kot vajence, pa čeprav je stanje v skladu komunalne skupnosti socialnega zavarovanja še tako težavno.

Že mestni sindikalni svet je obsojal tiste delovne organizacije, ki hočejo svoje gospodarske težave reševati le z zapiranjem vrat mladim generacijam. Pred reformo je bilo v Ljubljani 3.700 učnih mest, zdaj smo pristali na 700. Napovedi proizvodnih delovnih organizacij za prosta delovna mesta so pogosto le hišne številke, ki jih dajejo največkrat neodgovorni in strokovno nedorasli posamezniki, nemalokrat pa so to celo vodilni delavci. Le 10 odstotkov delovnih organizacij gospodarstva v Ljubljani ima kadrovsko-socialne službe, ki se ukvarjajo s človekom in z dolgoročno kadrovsko politiko. In če k temu dodamo še to, da novih delovnih mest tudi ni zaradi tega, ker ljudje iščejo dodatno honorarno zaposlitev (zanjo so družbene dajatve le 12,5 %) in da je podaljšana pokojniška doba, potem smo našli tri glavne razloge, ki danes mladim onemogočajo zaposlovanje.

Glavni napor bi zato morali veljati temu, da se ustrezno zasedejo vsa vodilna delovna mesta, kajti od tega je v mnogočemo odvisna sposobnost delovnih organizacij, da bodo kljub težavnemu pogojem gospodarjenja našle možnosti za svoj nadaljnji razvoj, ekspanzijo, za odpiranje novih produktivnih delovnih mest. Če v sistemizaciji delovnih mest bi morale delovne organizacije določiti tiste, ki so za mlade najbolj primerna. Od skupnega števila 2.075 potreb po starejših delavcih bi delovne organizacije zagotovo lahko namenile ustreznejše število mlajšim, stariim do 18. leta.

V delovnih organizacijah bi tudi morali izvesti širše akcije za sklepanje učnih oziroma štipendijskih pogodb za učence v gospodarstvu. Mnogo bi tudi lahko storili za nezaposleno mladino, če bi z bolj stimulativno davčno politiko občin odprli več možnosti za izučitev mladine, zlasti v deficitarnih poklicih. Nekateri občine so to že storile in želeli bi, da bi jim tudi ljubljanske sledile.

Čeprav konča osemletko v štirih ljubljanskih občinah 80 do 93 % otrok, slabše je le v občini Vič-Rudnik, pa je že v teku akcija, da bi zadržali v šoli še 9. in 10. leto tiste, ki osemletke niso končali. Ljubljanska izobraževalna skupnost bo morala odmeriti sredstva za eventualne nove oddelke, ki bi zaradi tega nastali, pa tudi za dopolnilni pouk slabših dijakov, celodnevno varstvo v šolah, za nadaljevanje študija najbolj talentirane mladine itd. Proučiti bi kazalo tudi sedanji način poklicnega usmerjanja, za katerega nekateri trde, da prežgodnja poklicna usmeritev poraja odpor do »nepotrebnih« predmetov. Trditve, da so testi pokazali enako inteligenčno stopnjo mladine v 7. in 8. razredu, namreč še ne pomeni, da je tudi znanje enako.

Če bo letos kljub družbenim naporom (obisk sestanka v občini Center, žal, kaže na šibko družbeno odgovornost) ostalo še vedno precej mladine brez zaposlitve, so predlagali, naj bi zanj organizirali delovno akcijo pri javnih delih. Velja tudi razmisliti o predlogu, naj bi to delo bilo plačano. S tem bi lahko zniževali izplačevanje potrebnih oskrbnin. Pred reformo smo za podpore nezaposlenim zbirali 0,5 % od osebnih dohodkov, zdaj, kljub povečani brezposelnosti, le 0,2 %. Rešitev pa ni v povečevanju prispevka, temveč v zaposlovanju.

BREZ MLADIH GENERACIJ JE OGROŽEN INDUSTRIJSKI POTENCIAL

Na posvetu ljubljanskih komunistov so opozorili tudi na drugi konec istega problema — zaposlovanja mladih. V času, ko je toliko mladih ljudi v stiski, je sicer potrebna takojšnja in konkretna družbena akcija. Drugo pa je, kakšna je dolgoročnejša družbena orientacija v pogledu zaposlovanja mladih v proizvodnji.

Če je bilo množično zaposlovanje neindustrijskih, nedoraslih in ne kvalificiranih ljudi značilno za našo popretno dobo, to ni le naš pojav, temveč značilnost evropskega gospodarstva v polpretekli dobi. Morda v največjo skrajnost je prenašeničnost s tako delovno silo pripeljala Poljsko, ki ima danes milijon nezaposlene mladine. To pa še ne pomeni, da lahko dovolimo zapiranje vrat mladim generacijam. Značilno za mnoge naše delovne organizacije pa je, da so se »postarale«. Vse visoko industrijsko razvite dežele v svetu vedo, da morajo skrbeti za pomlajevanje industrijskega prebivalstva. Znano je, da vsako rutinsko in akordno delo terja mladostno prožnost in da se ljudje po 40. letu starosti težko priučijo novim delovnim mestom, ki jih narekuje razvoj tehnike in znanosti. Zato je tudi za nas v perspektivi velika pomena, da bo na nova produktivna delovna mesta prihajalo dovolj mladine s solidno splošno izobrazbo, ki se bo v teku svoje delovne dobe lahko dvakrat ali celo trikrat priučevala novim posebnim znanjem. Brez vključevanja novih mladih generacij je torej ogrožen naš gospodarski potencial in konkurenčna sposobnost na tržišču.

Takšen je torej drugi konec istega problema — zaposlovanja mladih generacij, česar pa mnogi danes še ne vidijo ali nočejo videti. Kako naj bi si sicer razlagali, da so ljubljanske gospodarske organizacije planirale do leta 1970 komaj 1 % porast zaposlenih!

SONJA GASPERŠIČ

V četrtek je bil v Ljubljani plenem republiškega sveta ZSJ, posvečen problematiki samoupravljanja. Čas nam žal ne dopušča, da bi o njem poročali že tokrat, pač pa smo pripravili še enega izmed naših pogovorov za okroglo mizo, na kateri so tovariši iz delovnih organizacij spregovorili o delu svojih izkušenj v samoupravljanju. Od leve proti desni: Marijan Ceferin, predsednik delavskega sveta kombinata SAVA Kranj; Martin Rebolj, predsednik upravnega odbora Lesno industrijskega podjetja Vrhnika, in Slavko Hvalica, vodja splošnega sektorja tovarne obutve PEKO, Tržič.

RAZMEJENE PRISTOJNOSTI
— POT DO ODGOVORNOSTI

Samoupravni organi odgovarjajo za politiko glede poslovnih in drugih odločitev, strokovnjaki pa za izbiro in realizacijo strokovno in ekonomsko najboljših rešitev posameznih zadev • Premišljena kadrovska politika mora vsakemu članu kolektiva omogočiti napredovanje in izpopolnjevanje • V dobro informiranem kolektivu ni govoric za vogali, ki lahko zelo hitro skalijo notranje odnose • Ljudem veliko pomeni, če za storjene napake odgovarjajo vsi krivci.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pobili takšna mišljenja na način, ki je gotovo edino pravilen. Rekli so namreč, da kot strokovnjaki odgovarjajo tudi za večjo intenzivnost dela, k čemur veliko lahko pripomore prav uvažanje tehničnih namesto izkustvenih norm. Kako pa bomo nagradili delo po novih normah, pa je stvar samoupravnih organov, kaj je kolektiv in tem konkretnem primeru predlagal le pot, ki je bila najboljša glede na razvoj delovne organizacije kot celote.

S tem sem hotel povedati, da je v našem primeru v bistvu šlo za nesporazum in tudi za posledico dejstva, da teh zadev v statutu še nimamo točno opredeljenih. Ker pa v praksi težimo k temu, da bi naši samoupravni organi odločali na osnovi temeljito pripravljenega gradiva, ker naši organi tudi zavračajo slabo ali pomanjkljivo pripravljene predloge, nam ostaja le še to, da tudi zapišemo tisto, po čemer se ravnamo v praksi. Ne zato, da bi potem kar takoj nekoga preganjali, če bo predlagal ukrep, ki ne bo uspešen, čeprav bo včasih tudi to potrebno. Gre bolj za to, da to potrebujemo, da se lahko na podrobno opredeljene pristojnosti in dolžnosti slehernega človeka nas in tako tudi članov strokovnega kolektiva. Izkušnje pa nas uče, da se vsaka služba, katere predlog odbijamo, v prihodnje bolj potrdi, da ne bi bila še enkrat osramočena.

»PRAVILNIK O ORGANIZACIJI PODJETJA PRAVI...«

Z letošnjim letom so v Tovarni PEKO Tržič uveljavili pravilnik o organizaciji podjetja, ki — razen vsega drugega — točno predpisuje pogoje za zasedbo delovnih mest, postopek za zasedbo izpraznjenih in novih delovnih mest. Slavko Hvalica pripoveduje:

»Izhajali smo iz prepričanja, da nam novi pravilnik pomagal pri tem, da bi vsaj v prihodnje lahko vodili zares dobro premišljeno kadrovsko politiko. Sedanja zasedba kadrov tudi v našem podjetju namreč ni zadovoljiva. Dokler pa se nismo pogovorili o tem, kakšne ljudi sploh potrebujemo, tudi kadrovska politika ni mogla biti načrtna.

Novi pravilnik o organizaciji podjetja pa natančno predpisuje pogoje za zasedbo delovnih mest. Kdor teh pogojev ne izpolnjuje, dobro ve, da bo vse dotlej, dokler pogojev ne izpolni, dobival osebni dohodek po zmanjšani osnovi. Razen tega takega delavca lahko vsak trenutek zamenja drug, bolj izobražen in bolj sposoben delavec. To pomlajevanje in selekcijo izvajamo ob vsakoletnem ocenjevanju delavcev na posameznih delovnih mestih; za vodstvene delavce pa še posebej vsaka tri leta, ko smo po statutu uzakonili interno reelekcijo za 29 takih delavcev.

To, kar sem povedal, velja glede kadrov, ki so že zaposleni v tovarni. Nič čudnega torej, da so se mnogi lotili študija, da bi obdržali svoja delovna mesta. Tako izredno študira na srednjih šolah 21 naših delavcev, na višjih šolah pa trije. Vsem tem in morebitnim novim interesom povrnemo stroške šolanja, odobrili smo jih polovični delovni čas in študijski dopust od 10 do 28 dni na leto.

Za tiste, ki bi se hoteli zaposliti, pa velja, da jih sploh ne sprejememo v delovno razmerje, če ne izpolnjujejo vseh predpisanih pogojev; v vsakem primeru — na primer delavci v proizvodnji — pa morajo imeti najmanj dokončano osemletko.

Se to: kaj se zgodi z delavcem, ki ne zadovolji ob letni oceni, imamo pa zanj nadomestilo v drugem, bolj izobraženem in sposobnem delavcu? Takega delavca premostimo na delovno mesto, ki ustreza njegovega znanju in sposobnostim. Če pa se tak član kolektiva odloči za šolanje, ali če kak drugače pridobi znanje, s katerim bi se lahko potegoval za višje delovno mesto, ima prednost pri vseh internih in javnih razpisih za nova, izpraznjena ali neustrezno zasedena delovna mesta. Tako ima vsakdo možnost napredovanja, kar je po našem mnenju ena bistvenih sestavin dobro premišljene kadrovske politike.

»ZA SODELOVANJE LJUDI, KI JIM KOLEKTIV ZAUPA...«

Ljudje smo pač ljudje in pogosto se pripeti, da več velja beseda ljudi, ki jih imajo delavci radi, kot pa kakršnokoli

prepričevanje. Če ti ljudje nekaj pohvalijo ali grajajo, bo enakega mnenja tudi njihov ožji kolektiv. Ti neformalni vodje so navadno najbolj razgledani in priljubljeni člani kolektiva, čeprav niso vedno tudi člani samoupravnih organov. S stališča urejenih samoupravnih odnosov, še posebej pa pravilnega informiranja, bi torej bilo zelo koristno, če bi te delavce na kak način pritegnili k delu samoupravnih organov. Martin Rebolj pravi:

»V našem statutu je zapisano, da se vsak član kolektiva lahko udeleži vsake seje samoupravnih organov, čeprav ni član teh organov. Dejansko je tako, da tem sejam poleg članov prisostvujejo odgovorni vodje enot in mnogi delavci. Upam si trditi, da iz njihovih ust slišimo neverjetno veliko upravičenih pripomb in nasprotno namerne kritike na račun dela služb in posameznikov. Ker tudi ti ljudje prisostvujejo sejam, svojim sodelavcem po odlokih v neformalnih pomenkih lahko marsikaj pojasnijo, tako da je tudi s te strani kolektiv dobro informiran, saj se sicer redno sestaja na mesečne proizvodnih sestankih in ki ima na oglasni deski vedno izobešene vse zapisnice s sej samoupravnih organov.

Tako prepričemo praktično vse govorice za vogali. Za dobre odnose si česa boljšega ne moremo želeli!

ODGOVORNOST ZA VSE

XIV. seja delavskega sveta kranjske SAVA v lanskem aprilu je pomenila odločilno prelomnico pri uveljavljanju odgovornosti za delo strokovnih

OBVESTILO

Republiški koordinacijski odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije sporoča občinskim koordinacijskim odborom in delovnim organizacijam, naj blagovna nakazila pošljejo v Ljubljano, zbiralni center Mirje 19, od koder jih bo le-ta poslal prizadetim žrtvam.

Vsa denarna nakazila za pomoč vietnamskemu ljudstvu in žrtvam izraelske agresije, prosimo, nakazujte na naš tekoči račun številka 505-746-4-75, KO za pomoč žrtvam imperialistične agresije.

REPUBLIŠKI KOORDINACIJSKI ODBOR
ZA POMOČ ŽRTVAM IMPERIALISTIČNE AGRESIJE

Pravna posvetovalnica DE

• VPRAŠANJE:

V zveznem uradnem listu št. 14/65 je bil objavljen zakon o razglasitvi zakona o prenehanju veljavnosti uredbe o vajencih. Ker pa še ni bil izdan republiški zakon o vajencih, prosimo, da nam pojasnite, ali je delovna organizacija dolžna razporediti vajenca, ki letos z uspehom zaključijo vajensko dobo, na delovno mesto kvalificiranega delavca. Gre za vajenca, s katerim je delovna organizacija sklenila učno pogodbo v letu 1964. A. A., — KOPER.

V opisanem primeru se je sodna praksa postavila na stališče, da je delovna organizacija dolžna sprejeti vajenca, ki je bil pri njej v uku na delo po končanem uspešnem šolanju oziroma po zaključeni vajenski dobi, če je v tej delovni organizaciji prosto delovno mesto, na katero bi lahko bil razporejen tak vajenec. Kadar pa delovna organizacija take možnosti nima, vajenca ni dolžna sprejeti v svojo delovno skupnost, ker je uredba o vajencih prenehala veljati in tako delovna organizacija ni več dolžna v smislu te uredbe po prenehanju vajenskega razmerja vajenca zaposliti v svoji delovni organizaciji za najmanj šest mesecev.

• VPRAŠANJE:

Zanima nas, kako odloča organ upravljanja, kadar sprejema sklepe, za katere se ne zahteva po statutu posebna večina. Ali je tako na primer zakonit sklep organa upravljanja, če je za predlog glasovalo več prisotnih članov organov upravljanja kot proti predlogu. T. M., — MOST NA SOCI.

Člen 47. temeljnega zakona o podjetjih določa v svojem I. in II. odst., na kakšen način organi upravljanja v delovnih organizacijah odločajo o posameznih vprašanjih. Organ upravljanja tako lahko odloča namreč le takrat, kadar je sklepčen, to pa pomeni, kadar je navzočih na seji več kot polovica članov organa upravljanja. Pri tem ni mišljeno statutarno število članov organov upravljanja, temveč trenutno število članov posameznega organa. Tako na primer lahko preneha mandat članu organa upravljanja zaradi razrešitve ali odpoklica, ali pa je nekemu članu organa upravljanja prenehalo delo. Kadar je tako na seji organa upravljanja dosežena sklepčnost tega organa, ta organ razen, če ne zahteva tako statut ali zakon, odloča o posameznih vprašanjih z večino glasov navzočih članov, pri čemer je mišljeno, da mora za odločitev o posameznem vprašanju glasovati več kot polovica navzočih članov sklepčnega organa upravljanja.

A. POLJANŠEK

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

»PIONIR« PRAZNUJE SVOJ 20. ROJSTNI DAN

Rojstni dan Splošnega gradbenega podjetja Pionir sega dobrih 20 let nazaj. Marca 1947 je vlada LR Slovenije ustanovila iz nekdanjega gradbenega podjetja Novograd sodobno delovno organizacijo za izvajanje gradbenih del in izdelovanje ustreznih projektov.

In danes... po 20 letih? Zagotovo lahko trdimo to, da je novomeški Pionir cenjeno in obnem iskano gradbeno podjetje. Kakovost del potrjujejo med drugimi Tovarna rotacijskega papirja v Krškem, stanovanjski objekti v Brežicah, Novem mestu, Krškem, Ljubljani, Železolivarna v Črnomlju, Tovarna pletenin v Metliki, del avto ceste v Ivančni gorici, kmetijski objekti na Kočevskem, dijaški dom v Črnomlju — za katerega pravijo strokovnjaki, da je eden najlepših v Sloveniji itd., itd.

Kdo bi našteval vsa dela tega priznanega gradbenega podjetja? In zakaj? Zado-
stuje, da si ogledamo en sam objekt, ki so ga zgradile pridne roke Pionirjevih delav-
cev in takoj nam bo jasno, da imamo opravka z zares solidnim gradbenim podjetjem,
ki si nenehno prizadeva za kvaliteto in sodobnost.

PUSTIMO BESEDO STEVILKAM

Hitro pot navzgor se je pričela v Pionirju v bistvu šele leta 1950, ko je prvi delavski svet podjetja prevzel upravljanje v svoje roke. Takrat je znašala vrednost osnovnih sredstev v Pionirju 23.600.000 starih dinarjev, potlej pa je še hitreje z naraščanjem števila zaposlenih iz leta v leto rastla vrednost osnovnih, kot tudi obratnih sredstev podjetja. Hitro se je spreminjala struktura zaposlenih v korist sposobnega kvalificiranega in visokokvalificiranega kadra, ki je bil pogoj za rast in napredek podjetja. Z velikimi napori je uspelo Pionirju usposobiti v letih razvoja dober strokovni kader, ki je danes porok za nadaljnje delovne uspehe in razvoj v smeri izkoriščanja najnovejših tehnoloških postopkov.

Podjetje danes zaposluje 1565 delavcev. Na gradbiščih dela 1200 ljudi. Centralni obrati, v katere štejejo: mehaniko, kovinski obrat, mizarstvo, žaga, cementnine, avtopark, obrat za polaganje podov in pleskarsko-slikarski obrat štejejo 220 delavcev, v direkciji in strojno inventarnem parku pa dela 145 ljudi.

Centralni obrati Pionirja nudijo danes s pomočjo svoje-

nir v stanovanjskih naseljih v Novem mestu, Ljubljani, Krškem in Brežicah že 110 stanovanj, 78 članov kolektiva pa je dobilo posojila za gradnjo ali nakup potrebnih stanovanj.

SPOSOBNI NA DELOVNEM MESTU IN V ŠPORTNI ARENI

Pionirjevi gradbinci danes ne slovijo samo kot pridni in sposobni delavci, temveč tudi kot izvrstni športniki. Na ve-

Upralni prostori v Bršljinu — srce Pionirja

Velike skrbi so v Pionirju posvetili tudi vprašanju sodobne prehrane zaposlenih. Danes ima podjetje že 2 svoja obrata družbene prehrane: enega v Novem mestu in dru-

likih igrah gradbincev Slovenije so vedno med prvimi, o čemer pričajo polne vitrine pokalov in priznanj na upravi v Bršljinu.

Podjetje ima že dolga leta svoje lepo enostavno kegljišče, igrišče za odbojko, mize za namizni tenis itd., itd. Sicer pa športniki tega kolektiva niso v zadregi zaradi potrebnih športnih objektov, saj jih v Novem mestu ne manjka.

Zanimivo je, da so v zadnjem času resno posegli športniki Pionirja tudi v borbo na zimskih igrah gradbincev Slovenije in zimskih igrah delovnih kolektivov Dolenjske, kjer se že vse bolj uveljavljajo ter segajo po zavidljivih lovorikah.

Danes slavi Pionir svoj 20. rojstni dan. Dvajset let življenja ne pomeni kdove kako dolgo dobo, vendar pa bogato po opravljenem delu. Vsebinsko dela je narekoval vsestranski napredek našega splošnega gospodarstva in človekovega standarda v preteklosti, še bolj pa ga bo v bodočnosti. Ne bi bilo prav, če bi ob tem trdili, da ima zasluge za razvoj dolenjskega dela Slovenije le Pionir. Krivični pa bi bili, če bi mu odrekali dober del priznanje.

Pionirjevi gradbinci imajo za seboj že 2456 objektov visokih in nizkih gradenj

ga projektivnega biroja svoje usluge tudi drugim naročnikom. V 20 letih svojega obstoja je podjetje zgradilo 2456 objektov visokih in nizkih gradenj, kar priča o visoki delovni storilnosti in solidnem temelju za nadaljnji napredek podjetja.

SKRB ZA DELAVCA VEDNO V OSPREDJU

Pionir šteje med tiste delovne organizacije v Sloveniji, ki so v letih svojega razvoja nenehno mislile tudi na to, kako bi svojim delavcem omogočile kar najboljše pogoje za življenje in potreben standard. Skrb samoupravnih organov se je v 20 letih bogato obrestovala...

Podjetje je že pred leti dokončno uredilo stanovanjsko vprašanje samskih delavcev ter njihove prehrane. Danes ima Pionir 850 ležišč v sodobnih delavskih domovih, s katerimi so zadovoljni tudi najbolj zahtevni delavci. Postopno rešujejo samoupravni organi vprašanje družinskih stanovanj. Tako ima danes Pio-

Po napornem delu je toplo in okusno kosilo zlata vredno

NA ROB OBČNEMU ZBORU OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA SEŽANA

Kratkovidnost se rada maščuje

Minuli občni zbor občinskega sindikalnega sveta v Sežani je razgrnil številne uspehe pa tudi probleme gospodarskega in družbenega življenja sežanske občine. Delegati so v razpravi na občnem zboru načeli tako tehtne probleme, pa naj že bo o kreditni politiki, o trgovini, obrti, gostinstvu in turizmu ter pa železničarjev, ki predstavljajo v sežanski občini četrtno vseh zaposlenih, da bi vsak od njih zaslužil posebno pozornost. Zavaljo skopo odmerjenega prostora pa to pot zabeležimo le nekaj osnovnih misli, ki so se kot rdeča nit vlekle tako skozi poročilo predsednika Jožeta Korošca, kot tudi skozi razpravo posameznih delegatov na občnem zboru sežanskih sindikatov.

»Obdobje po gospodarski reformi je še vedno prekratko, da bi lahko v celoti ocenili vse uspehe, vendar pa je očitno, da so v sežanski občini delovni kolektivi smelo krenili na pot ekonomske stabilizacije. Precejšen premik je bil v sežanski občini storjen zlasti pri razpolaganju z ustvarjenim družbenim proizvodom. Gospodarske organizacije sežanske občine so imele leta 1964 na voljo le 592 milijonov S-din skladov, medtem ko razpolagajo letos že z nekaj več kot z milijardo in 800 milijoni S-din skladov.« To je bila ena osnovnih ugotovitev na občnem zboru sežanskih sindikatov.

Delovne organizacije v sežanski občini pa so z ustvarjenimi sredstvi doslej v glavnem zelo smotrno gospodarile. Podatki namreč pričajo, da se je odnos med osebnimi dohodki in skladi v primerjavi s prejšnjimi leti bistveno izboljšal v korist skladov, saj je razmerje med osebnimi dohodki in skladi leta 1964 znašalo le 89,7:10,3, lani pa se je popravilo že na 78,5:21,5 v korist skladov. Delegati na občnem zboru zato tudi niso pozabili omeniti nekatere najbolj skrbne gospodarje, kot so Mitol, Kraški zidar, trgovsko podjetje Preskrba, Kmetijska zadruga in nekatere druge, ki jih ugodni poslovni rezultati niso uspavali, temveč so prigrisnili sredstva namenili za obratna sredstva, za modernizacijo in razširitev proizvodnje. Delegati pa so še pristavili in te besede so veljale tudi kot eno izmed sprejetih stališč sežanskih sindikatov, da je treba boljše rezultate gospodarjenja iskati predvsem v še boljši organizaciji dela, specializaciji in modernizaciji ter serijski proizvodnji, kot je bilo primer v omenjenih podjetjih. V proizvodnjo pa je treba uvajati tudi sodobno, dobro preštudirano tehnologijo, ki pa jo bodo v delovnih organizacijah dosegli le s sposobnimi strokovnjaki in ne samo s sodobnimi stroji in dobro tehnično opremljenostjo proizvodnje.

NA SPISKU LE DVA ŠTIPENDISTA

Po analizi, ki sta jo izdelala Komunalni zavod za zaposlova-

nje v Kopru in Zavod za ekonomiko v Kranju pa imajo delovne organizacije na področju sežanske občine le 6% delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, medtem ko bi v resnici takoj potrebovali vsaj 14% tega kadra. Spričo tega je toliko bolj porazna tudi ugotovitev, da so do danes vse delovne organizacije v sežanski občini razpisale za naslednje šolsko leto le dve štipendiji za šolanje na srednjih, višjih in visokih šolah. Hkrati pa nekateri podatki tudi pričajo, da več kot 100 občanov sežanske občine z višjo in visoko strokovno izobrazbo dela v podjetjih izven sežanske občine.

Mačehovski odnos večine delovnih organizacij v sežanski občini do zaposlovanja strokov-

njakov, zlasti mladih, ki iz dneva v dan trkajo na vrata podjetij, so delegati na občnem zboru upravičeno obsodili. Hkrati pa so priporočili samoupravnim organom v delovnih organizacijah, da čimprej spremenijo svoj odnos zlasti do šolanja mladih strokovnjakov za svoje lastne potrebe. Kajti brez dobrih organizatorjev proizvodnje ne bo uspehov ob še tako sodobnih strojih.

M. Z.

Slušali smo

... da ima po podatkih lastne ankete Zveznega zavoda za statistiko v Sloveniji 3,3 odstotka kmetijskih gospodinjstev osebni avtomobil, 7,2 odstotka televizor, 26 odstotkov motorno kolo, 77 odstotkov kolo, 53 odstotkov šivalni stroj in 83 odstotkov radijski sprejemnik;

... da je jugoslovanska kmetijska banka odmerila v prvi polovici letošnjega leta milijon dolarjev za nakup drobne kmetijske mehanizacije, od tega 200.000 dolarjev za nakup majhnih strojev in orodja na mednarodnem kmetijskem sejmu v Novem Sadu.

STIKI S TUJINO

Obisk italijanskih sindikálnih delavcev

V dneh od 19. do 24. junija se mudi v Sloveniji kot gost republiškega sveta ZSS delegacija regionalnega komiteja Konfederacije svobodnih italijanskih delavcev (CGIL) za pokrajino Emilia Romagna. Delegacijo vodi generalni sekretar regionalnega komiteja CGIL Emilia Romagna Marcello Sighinolfi, v delegaciji pa so še generalni sekretar pokrajinskega vodstva CGIL iz Ravene Constante Manzoni, sekretar pokrajinskega vodstva CGIL Ferrare Rode Finnesi in sekretar pokrajinskega vodstva CGIL Regio Emilia Armando Davoli.

Razgovori med predstavniki konfederacije svobodnih italijanskih delavcev iz pokrajine Emilia Romagna ter slovenskimi sindikalnimi delavci so posvečeni predvsem seznanjanju z aktualnimi gospodarskimi problemi ter delom sindikatov in samoupravnih organov pri nas. Tako so člani re-

publiškega sveta že takoj po prihodu italijanske delegacije v Ljubljano pripravili razgovor o gospodarskem razvoju naše republike. Naslednjega dne si je italijanska sindikalna delegacija ogledala Tekstilindus ter se v daljšem razgovoru pozanimala o vlogi sindikata in o aktivnosti sindikalne podružnice. V sredo je imela delegacija razgovore na občinskem sindikalnem svetu v Velenju, ki so bili posvečeni vlogi sindikata in drugih družbeno-političnih organizacij v komunih. V četrtek je bila delegacija na obisku v mariborski tovarni avtomobilov, kjer se je zanimala zlasti za delovanje organov samoupravljanja in za razvoj samoupravnih odnosov v tem kolektivu, v petek pa bo obiskala kolektiv Agrokombinata v Sentilju. V soboto bodo zaključili razgovori italijanske delegacije na republiškem sindikalnem svetu.

GORIŠKI SINDIKATI O KADROVSKIH SLUŽBAH V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Besed je dovolj!

Z vsakoletnimi »prepričevanji« delovnih organizacij goriški sindikati in druge politične organizacije v občini sicer dosežejo, da podjetja odobrijo vsaj nekaj štipendij učencem osemletk in srednjih šol, nikakor pa podjetij ni mogoče pripraviti do tega, da bi izdelala vsaj srednje-ročne programe kadrovske zasedbe, ki bi omogočali načrtno štipendiranje novih kadrov. Po oceni občinskega sindikalnega sveta v Novi Gorici je temu še najbolj kriva slaba organizacija in neustrezna zasedba kadrovskih služb po delovnih organizacijah, ki takšnih programov enostavno niso sposobne pripraviti.

To praznino je v zadnjem času s svojo analizo kadrovskih struktur in potreb vsaj delno zapolnil goriški zavod za zaposlovanje delavcev. Učinkovitejša organizacija in delo kadrovskih služb po kolektivih zaradi tega nista nič manj nujna, ampak še toliko bolj potrebna, saj analiza zavoda za zaposlovanje delavcev daje vsaj najvažnejše osnove za načrtno kadrovske politiko v delovnih organizacijah. Zaradi vsega tega so goriški sindikati pozdravili pobudo Višje šole za organizacijo dela iz Kranja, ki bi bila pripravljena v Gorici odpreti samostojen oddelek, če bi seveda bilo dovolj interesentov.

Dosedanje izkušnje razkriva-

jo, da je na tej šoli študiralo le malo študentov z Goriške, ker je to povezano z velikimi stroški in kar dveletno odsotnostjo slehernega posameznika z njegovega delovnega mesta, česar pa si delovne organizacije spričo pomanjkanja kadrov enostavno ne morejo privoščiti. Če pa bi imeli samostojen oddelek, bi bili stroški za polovico nižji, študentje pa bi ostali v delovnem razmerju s svojo delovno organizacijo in v njej tudi delali s skrajšanim delovnim časom. Z drugimi besedami povedano, v podjetjih bi jih lažje pogrešali, ker jim zaradi delne odsotnosti teh vodilnih delavcev študentov ne bi bilo treba zaposlovati novih, ki pa jih

zda največkrat, tudi če bi jih hoteli zaposliti, ne morejo dobiti.

Samo na območju goriške občine verjetno ne bi bilo toliko interesentov, da bi bili ekonomsko znošni stroški za delovanje samostojnega oddelka tovrstne ustanove. Višja šola za organizacijo dela v Kranju je namreč ena redkih naših izobraževalnih ustanov, ki jo v celoti financira gospodarstvo s tem, da je to plačuje polne stroške šolanja za svoje delavce študente. Zaradi tega so goriški sindikati prevzeli pobudo za organizacijo samostojnega oddelka te šole v Novi Gorici, ki pa bi vključeval študente iz ajdovske, goriške in toliminske občine.

Če bodo zdaj to pobudo podprle tudi delovne organizacije, zamisli najbrž ne bo pretežno uresničiti. S tem pa bi delovne organizacije začele dobivati več strokovnjakov proizvodno organizacijske, poslovno organizacijske in kadrovske organizacijske smeri, kajti te profile kadrov kranjska šola tudi izobražuje. To pa bi seveda pomenilo — razen vsega drugega — tudi korak naprej k načrtni kadrovski politiki.

MG

KRANJSKI SINDIKATI
NUDIJO ZAPOSLENIM
V ZASEBNEM SEKTORJU
KONKRETNO POMOČ

Na vrsti so osebni dohodki

Ker v družbenem sektorju še vedno primanjkuje delovnih mest, možnosti za odpiranje zasebnih storitvenih in obrtnih delavnic ter gostišč pa se sproti, se zadnje čase ljudje vse bolj zaposlujejo v zasebnem sektorju. V zvezi z zaposlovanjem v zasebnem sektorju pa se pojavljajo tudi problemi, ki zahtevajo organizirano pomoč sindikatov. Težave so predvsem v tem, da se delodajalci ne držijo olupovnih rokov, da prikrajšujejo delavce pri dnevnem počitku, letnih dopustih itd. Veliko je primerov, da zasebni delodajalci prijavljajo pri socialnem zavarovanju manjše vsote, kot jih v resnici izplačujejo delavcem in tako so ti delavci v primeru bolezni ali pa kasneje pri pokojnini prikrajšani.

Zaradi vsega tega je občinski odbor storitvenih dejavnosti pri ObSS Kranj pred časom ustanovil sindikalno podružnico delavcev, ki so zaposleni v zasebnem sektorju. Podružnica je združila člane prej samostojnih sindikalnih podružnic, ki so bile organizirane za posamezne dejavnosti, kot na primer brivce, mizarske pomočnike, gospodinjke, pomočnice in druge. Te podružnice prej nikakor niso mogle zaživeti. Novoustanovljena podružnica pa je dobila blagajnika — upokojenca, ki mu ObSS daje minimalno mesečno nagrado. Ta redno obiskuje vse člane in pobira članarino. Razen tega zbira tudi predloge članov in jim svetuje, kam naj se obrnejo po pomoč, če jo potrebujejo. Člani, ki se enkrat na mesec sestajajo, obravnavajo probleme iz delovnih razmerij, organizirajo izlete in ostalo rekreacijsko dejavnost. Ko so na skupnem sestanku obravnavali zakon o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih, so sprejeli tudi predlog minimalnih pogojev za redni dopust in izredni dopust, predlog za stroške povračila za prihod na delo, za stroške za delovno obleko itd. Predloge sindikalne podružnice so nato posredovali vsem zasebnim delodajalcem.

Pred kratkim je omenjena sindikalna podružnica zahtevala od oddelka za gospodarstvo pri občinski skupščini, da ugotovi povprečje osebnih dohodkov in ustrezne kvalifikacije v družbenem sektorju. Ko bodo dobili te podatke, bodo primerjali dohodeke v zasebnem sektorju, kajti novi zakon določa, da osebni dohodek delavca v zasebnem sektorju ne sme biti manjši, kot je povprečni dohodek delavca za enako delo v družbenem sektorju. Na sindikatih menijo, da bo s tem, ko bodo uredili osebne dohodke, odpadla večina problemov, ki sedaj zaradi netočnih prijav pri socialnem zavarovanju skoraj vsak dan nastajajo. Delovne pogodbe sklepajo delavci z zasebnimi delodajalci sami, potrebne nasvete pa jim daje tudi pravna posvetovalnica pri Občinskem sindikalnem svetu.

N. P.

Morje, peščena plaža, hladen, miren gozdič, otroško igrišče, bolniške sobe, zdravniška in pedagoška nega in vzgoja — vse to so osnovne značilnosti Debelega rtiča. In vendar, ko slišimo za ime tega otroškega zdravilišča, smo z mislimi pri vseh bolnih otrocih, ki bi jim radi pomagali k ozdravljenju.

Pred sedmimi, osmimi leti so prav s temi željami zasadili študentje ljubljanske univerze prve lopate in pomagali postaviti zdravilišče za bolne otroke, ki jim je potrebno zdravljenje na morju. Na stotine pridnih rok je zgradilo Debeli rtič — resnični dokaz družbene skrbi za otroke. Zato ne bi smeli za nobeno ceno dovoliti, da bi nekega dne Debeli rtič spet obnemel, da bi utihnil glasovi za njegovimi zidovi, tako kot je tiha in vendar zgovorna soba s praznimi posteljami na naši fotografiji.

NELIKVIDNI SKLADI ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE IN NELIKVIDNOST ZDRAVSTVENIH USTANOV

Zagotoviti učinkovite in strokovno pretehtane ukrepe

V prvih štirih mesecih letos imajo skladi zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji milijardo 659 milijonov 313 tisoč starih dinarjev primanjkljaja. V primerjavi s lani je v letošnjih štirih mesecih realizacija dohodkov skladov zdravstvenega zavarovanja za 11,7 % nižja. Na znižanje dohodkov je po podatkih republiškega zavoda za socialno zavarovanje vplivalo predvsem znižanje stopnje osnovnega prispevka od lanskih 7 % na letošnjih 5 %. Zaradi nižje stopnje osnovnega prispevka pa se je znižala tudi stopnja dodatnega prispevka, ki je po odstotkih vezan na osnovni prispevek. Zavoljo letošnjih primanjkljajev in zaradi delno nepokritih lanskih primanjkljajev, manjkajo komunalnim skupnostim obratna sredstva ter zato ne morejo izpolnjevati obveznosti do zdravstvenih zavodov, čeprav jih vežejo pogodbe. Tako so komunalne skupnosti na dan 30. aprila dolgovale zdravstvenim zavodom 2 milijardi 30 milijonov starih dinarjev za delavsko zavarovanje. Čeprav so te neporavnane obveznosti vštete v primanjkljaju skladov letošnjih štirih mesecev, je prognoza za konec leta izredno slaba.

Težave, v katerih se je znašla letos večina zdravstvenih ustanov zaradi zmanjšanja sredstev po pogodbah (letošnje globalne vsote za dejavnost so v večini zdravstvenih zavodov običajno manjše kot lani) niso majhne. Kajti ukrepi, predvideni v akcijskem programu za reorganizacijo zdravstvene službe, ki naj bi zagotovili racionalnejše trošenje sredstev, so šele v prvih povojih. In tudi tam, kjer so že začeli ukrepati, ne moremo pričakovati finančnega učinka čez noč. K tem težavam, ki jih vse preradi podcenjujemo s pavšalnimi očitki, da zdravstvena služba preveč troši, so se pridružile nove — nelikvidni skladi v zdravstvenem zavarovanju.

Za primer samo nekaj podatkov iz naše osrednje zdravstvene ustanove Kliničnih bolnišnic Ljubljana. Zadnjega maja letos so znašale njihove neplačane terjatve 586 milijonov 199 tisoč starih dinarjev. Dolžniki so v glavnem komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov, ki se sami kopljejo v primanjkljajih in skoraj ni več upanja, da bodo prišli na zeleno vejo. Na Klinične bolnišnice pa pritiskajo upniki. Neplačani računi za hrano, zdravila in sanitetni mate-

rial se kopičijo. Do 30. maja letos so bile Klinične bolnišnice dolžne dobaviteljem že 721 milijonov 284 tisoč starih dinarjev. Na žiro račun pa so imele 30. maja letos 15 milijonov 880 tisoč starih dinarjev.

Kritična finančna situacija v Kliničnih bolnišnicah ni trenutna. Neporavnane obveznosti rastejo iz meseca v mesec. Tako tiste z naslova kupcev, kot tiste z naslova dobaviteljev. Od zadnjega februarja letos Klinične bolnišnice niso poravnale dobaviteljem nobenih računov razen mandatnih tožb. Podjetja jim grozijo z ustavitvijo hrane, zdravil in drugega materiala. Kritično finančno stanje resno ogroža preskrbo bolnikov z zdravili in hrano, na drugi strani pa je več kot 2200-članski kolektiv od meseca do meseca v negotovosti zaradi osebnih dohodkov, ki jih izplačujejo z velikimi zamudami.

Skoraj nemogoče je pričakovati, da bi bil prihodek sredstev Kliničnim bolnišnicam ažuren, saj vemo, v kakšnih težavah so skladi zdravstvenega varstva. Tem manj sedaj, ko ima njihov glavni »financer« — sklad zdravstvenega zavarovanja ljubljanske komunalne skupnosti že od prejšnjega tedna blokiran žiro račun in nad 590 milijonov starih dinarjev primanjkljaja. Pa tudi, če bi koristniki sproti poravnali vse obveznosti Kliničnim bolnišnicam, bi te po sedanjih bilančnih podatkih zaključile poslovno leto z izgubo 965 milijonov 928 tisoč starih dinarjev. Tolikšen primanjkljaj predvidevajo, če se materialni stroški ne bodo do konca leta nič več zvišali. To pa skoraj ni mogoče pričakovati, saj so samo cene zdravil v letošnjih prvih mesecih občutno poskočile. Takšna vsestranska nelikvidnost pa Klinične bolnišnice prizadeva tem bolj, ker so brez vsakršnih rezerv. Po splošnem sporazumu, ki so ga sklenili za letošnji ljubljanski komunalno skupnostjo so namreč dobile Klinične bolnišnice za svoje dejavnosti (vključno za nove kapacitete infektivne klinike in traumatologije) za 410 milijonov 31 tisoč starih dinarjev manj, kot so dobile po lanskim pogodbam. In že lani so opravili za ljubljansko komunalno skupnost za 200 milijonov starih di-

narjev več storitev, kot pa so dobili sredstev po pogodbah.

Klinične bolnišnice pa so samo en primer za težave, v katere je letos uklenjena zdravstvena služba, ponekod bolj, ponekod manj. Denarja ne more biti več, kot ga ustvarjamo. To tudi zdravstveni delavci vedo. In tudi to vedo, da se da marsikaj urediti bolj smotno in denar bolj racionalno trošiti. Krivično bi bilo trditi, da v tej

smeri ni prizadevanj. Vendar pa smo za učinek največkrat najbrž preveč nestrpni. Dolgoletnih napak, ko smo razširjali in drobili zdravstveno službo, če je bila nujno potrebna ali ne, za katere manjši del krivde nosijo zdravstveni delavci, ni mogoče odpraviti čez noč. Vrata pa morajo biti tudi v tem prehodnem času, ko urejamo stvari in popravljamo stare napake, bolnikom odprta in zagotovljena jim mora biti kvalitetno zdravljenje. Tega pa ni mogoče zagotoviti, če so zdravstvene ustanove brez denarja, če bo na primer bolnišnica ostala danes ali jutri brez zdravil ali hrane zato, ker ji podjetja ne bodo mogla več dati »na kredit«.

Situacija je skoraj brezupna, so povedali na izvršnem odboru ljubljanske komunalne skupnosti. Vse so že poskusili, da bi dobili kratkoročno posojilo v banki za nekaj mesecev, s katerim bi premostili sedanje težave. Kredita ni ne za sklad ne za zdravstvene ustanove.

Samouprava zavarovancev in zdravstveni delavci so letos pri sporazumih našli skupen jezik. Uspeh, ki so ga rodila obojestranska prizadevanja, postaja sedaj v tej finančni situaciji brez pomena, kajti dogovorov nismo v stanju spoštovati, pravijo v ljubljanski komunalni skupnosti. Razmere tudi v drugih skupnostih niso dosti boljše.

Kakšen bo razplet te verige težav do konca leta? O tem, kakšen naj bo razplet, bodo morali razpravljati tudi naši najvišji predstavniki in strokovni organi. Kajti samo strokovno pretehtane odločitve, usklajene s potrebami in možnostmi, ki bodo dobile svojo realizacijo v trdnih družbenih planih in dogovorih, so lahko porok, da prizadevanja za racionalno potrošnjo sredstev ne bodo poslabšala kvalitete zdravstvenega varstva. Dobro zdravstveno varstvo pa si želijo tako zavarovanci kot tudi tisti, ki jim ga morajo nuditi.

N. LUZAR

IZREDNI SESTANEK ČLANOV KOLEKTIVA REŠEVALNE POSTAJE MARIBOR

Pod plaščem samouprave

Na pobudo občinskega sindikalnega sveta Maribor, odbora delavcev družbenih dejavnosti, je bil pred kratkim izredni sestanek vseh članov delovne organizacije Reševalne postaje Maribor. Na dnevnem redu je bila samo ena točka: ureditev notranjih problemov v kolektivu.

V tej delovni organizaciji je prišlo zadnja leta do zelo ostrih notranjih trenj, tako da sta se izoblikovala dva tabora s popolnoma nasprotnimi si mnenji. To pa je letos privedlo delovno organizacijo tako daleč, da so ostali brez prvotnega direktorja, računovodstva in da Reševalna postaja Maribor do danes še ni sestavila izvršnega odbora sindikalne podružnice.

REŠEVALNA POSTAJA NI TRANSPORTNO PODJETJE

Reči moramo, da tako ostre razprave, kot je bila na navedeni izredni seji kolektiva mariborskih »reševalcev«, že dolgo nismo zasledili. Spopad med obema taboroma je bil odkrit in drug drugemu so dokazovali napake. Nekateri člani kolektiva so posebej grajali skrajno samovoljo direktorja Franca Marolta, nesposobnost upravnega odbora in večkratne kršitve zakona o delovnih razmerjih. Nema lokrat se je namreč pripetilo, da je direktor oziroma vodstvo podjetja prestavilo delavca brez utemeljitve in odločbe na nižje delovno mesto, kar je vsekakor v nasprotju z določili zakona o

delovnih razmerjih. Pri tem so bili najbolj prizadeti bolničarji in šoferji, kajti z uvedbo participacije je promet oz. povpraševanje po reševalnih vozilih padlo za najmanj 30 odstotkov. Prav zavoljo tega je nastalo vprašanje, kako pravilno razdeljati osebne dohodke, kajti nekaj je jasno: reševalna postaja ne more in ne sme biti transportno podjetje, ki teži za čimvečjim številom prevoženih kilometrov. Zaradi neizkoriščene delovne sile so bili trije šoferji odveč, pa tudi bolničarji so bili potisnjeni v ozadje in opravljali so vsa druga dela, samo svojega ne. Prav tu pa se poraja tudi vprašanje strokovnega prevoza in bolniške nege med prevozom.

KDAJ ZDRUŽITEV Z IZREDNIM DOMOM?

Na izrednem sestanku delovnega kolektiva reševalne postaje Maribor so ponovno precej govorili o združitvi z zdravstvenim domom. Zadnji rok, ki ga nalaga novi zakon o organizaciji zdravstvene službe je za združitve 31. december letos. Poudariti pa moramo, da so bile strokovne analize zdravstvenega

centra, ki utemeljuje združitve in argumentirano dokazujejo nujnost te integracije ne samo zaradi finančnih razlogov, temveč predvsem tudi zaradi strokovne nuje, narejene že pred sprejetjem omenjenega zakona. Bilo pa je tako, da strokovnih argumentov kolektiv reševalne postaje ni upošteval in da je združitve z zdravstvenim domom »samoupravno« zavračal.

Ob tem, ko so izkoriščali samoupravne pravice v nepravilni smeri s tem, da se niso ozirali na strokovne argumente, ki so zahtevali združitve z zdravstvenim domom, o dejanskem samoupravljanju — ki mora postati pravica in dolžnost kolektiva — znotraj reševalne postaje ni bilo ne duha ne sluha. Ne samo samovolja nekaterih, tudi notranja trenja v kolektivu so vzrok, da še danes, kljub skrbno zbranim argumentom, medobčinskega zdravstvenega centra in kljub novemu zakonu, ki jasno določa, da reševalne postaje ne morejo biti samostojni zdravstveni zavodi, ni pripravljenosti v kolektivu, da bi se združili z zdravstvenim domom. Z največjo težavo so namreč na sestanku kolektiva z javnim glasovanjem izvolili 6-člansko komisijo, ki bo pregledala že doslej zbrano gradivo in storila vse potrebno, da bo do združitve čim prej prišlo.

ju

Vam nudi moden asortiment
konfekcije, galanterije in
metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

Poštarji na poteh partizanskih kurirjev

Na Lovkah pri Novi Gorici, kjer je bilo med revolucijo središče zvez IX. korpusa, je bil te dni velik in nevsakdanji praznik.

Velik praznik zato, ker so se po mnogih letih spet srečali PTT delavci-vezisti in kurirji med NOB. Nevsakdanji praznik pa zaradi tega, ker je združeno podjetje za PTT promet Ljubljana prvi kolektiv pri nas, ki je prevzel pokroviteljstvo nad vsemi 2000 nekdanjimi kurirji in vezisti, ki so na partizanskem ozemlju poleg vsega drugega opravljali predvsem osnovno dolžnost svoje matične službe.

O vsem tem in še marsičem drugem smo se pogovarjali s tovarišem Jožetom Dobnikom, načelnikom oddelka za PTT eksploatacijo pri Združenem podjetju za PTT promet

v Ljubljani in predsednikom poštarskega planinskega društva. PTT delavci — planinci so namreč s štirinajstidnevni pohod po starih kurirskih poteh pravzaprav začeli praznovanje na Lovkah, ki je sicer pomenilo tudi eno od prvih prireditev v počastitev dvajsetletnice priključitve Primorske k Sloveniji.

»Planinska štafeta naših PTT delavcev je v teh dneh obšla maloštevilne najvažnejše kurirske poti, oziroma najbolj znane partizanske kraje in prizorišča velikih spopadov med NOB. Dovolj bo, če povejmo, da je štafeta začela svojo pot pred spomenikom talev v Mariboru in v osmih dneh prek Osankarice, Graške gore, Paškega Kozjaka, Bohorja, Gorjancev, Kočevskega Roga, Turjaka in Urha prišla do

Ljubljane. Od tod je pot vodila na Podutik, Poljane nad Skofjo Loko, Blegoš in Ratilovec, potem pa čez Petrovo brdo na Porezen, do bolnišnice Franje ter skozi Cerkno naprej do Vojskega in Predmeje do cilja na Lovkah. Štafeto palico so izmenoma nosili PTT delavci tistih PTT podjetij, na katerih ozemlju je potekala trasa poti. Še dodatno pa so PTT delavci iz Pomurja, Zavsavja in s Koprškega organizirali lokalne štafete, ki so se v Mariboru, v Ljubljani, oziroma na Predmeji priključile glavni štafeti.

»Kaj bi kot eden od glavnih organizatorjev pohoda še lahko povedali tako o pohodu kot slavlju na Lovkah?

»Predvsem to, da smo v celoti dosegli naš namen. Pri tem ne gre samo za osebno

zadovoljstvo 300 udeležencev pohoda in za dobro razpoloženje večstošne množice, ki se je zbrala na Lovkah. Gre za veliko več, za oživiljanje starih tradicij naše NOB, med katero so tudi kurirji in vezisti odigrali dosti večjo vlogo, kot pa si sploh lahko zamisljamo.

Starih kurirskih poti pa končno tudi ne smemo prepustiti pozabi. Prav zaradi tega se bomo tudi kot planinci trudili, da bi naša sedanja trasa v celoti, oziroma delno spremenjena ali dopolnjena, postala ena izmed slovenskih planinskih transverzal. Po njej se ne bi sprehodili le nekdanji kurirji in vezisti, ampak tudi vse generacije planincev in turistov, še zlasti pa mladina. Tako bi ta pot združila koristno s prijetnim; zlasti mlade-

mu rodu pa bi lahko izpričala veliko več, kot pa lahko izvedo iz pripovedovanja ali iz knjig. Srečanja z neposrednimi udeleženci revolucije v posameznih krajih, obisk partizanskih spomenikov, tiskarn in bolnišnic, pot slavne XIV. divizije, v celoti zajeta na naši trasi; vse to je tisto, na čemer se prekaljujejo slavne tradicije naše revolucije. Slavnostno zasedanje delavskega sveta našega združenega PTT podjetja je s sprejemom pokroviteljstva nad nekdanjimi kurirji in vezisti tudi pomenilo eno od tistih dejanj, ki pomenijo priznanje in pohvalo tistemu delu naših partizanskih enot, ki je med vojno posredovalo sporočila vseh vrst med kraji na osvobojenem in okupiranem slovenskem ozemlju. Skratka: gre za priznanje naši partizanski pošti, katere naslednik je današnji 5000-članski kolektiv PTT delavcev Slovenije.

Služba družbenega knjigovodstva je nedavno vsaki papirničarje ostro kritizirala, češ da so v prvem četrtletju izdelali manj papirja kakor lani v tem času.

Ta kritika je prišla potem na veliki zvon, kajti občinska skupščina Meste je vse pripombe Službe družbenega knjigovodstva o zaključnih računih delovnih organizacij obravnavala na seji zbora delovnih skupnosti.

Prizadeti papirničarji so vzklikali. Prepričani so namreč, da ne zaslužijo graje oziroma moralne klofute (in povrh še javne), ampak prej pohvalo.

Resda so v letošnjem prvem četrtletju izdelali manj

SVETI BIROKRACIUS

papirja kakor lani, zato je bil pa veliko boljši. Namesto planiranih 30 % so ga izvozili 40 %, tujci pa so glede kakovosti zahtevnejši kakor domači kupci. Primorani so bili — in so še — ustreči njihovim »kapricam«. Ali stežka ali zlahka, jih nihče ne uprta.

Toda Služba družbenega knjigovodstva je naša služba, ki razpolaga tudi s podatki o osnovnih sredstvih papirničarjev. Kaj lahko bi torej ugotovila, da so vsi papirni stroji stari. Dalje je tej službi znano, da je vsaka papirnica povečala izvoz in da tega ne počne zaradi svojega hobija, ampak zaradi nujne. Uvoženi stroj mora odplačati s tujco valuto...

Med drugim inozemci zahtevajo poizlastičen papir, porušne premaze. V večini žlahtnjenja še niso vajeni in marsikaj se jim trudi ne posreči... Kar ni dobrega, sploh ne pošiljajo na trg, da si ne pokvari ugleda.

Takšne so torej te reči. Ne več pehanje za velikimi količinami papirja, ampak pehanje za dobro kakovostjo papirja. Ko se jim to posreči, bo poročanje proizvodnje igralka. Seveda, če bo tržisee zahtevalo.

Če Služba družbenega knjigovodstva vsega tega ne ve, ji vsi papirničarji odpuščajo kritično moralno klofuto: dano iz nevednosti. Za to širokoprčnost pa želijo majhno, protislugo: podatke, koliko več izda Jugoslavija za količinsko enak uvoz papirja, kakor dobi za izvoznega. Vsaki papirničarji namreč svoj papir ceneje izražajo kakor jugoslovanski uvozniki plačujejo tujega. Mogoče bi tudi ta primerjava nudila snov za kritične pripombe, vendar bolj upravičene kakor na račun vseskih papirničarjev.

M. K.

Postal sem vlomilec. Vlamiljam javno, podnevi in ponoči. Brez maske na očeh in brez strahu, da bi me kdo preganjal zaradi tega. Vlamiljam namreč v svoj lastni osebni avto.

Moje vlamiljanje je torej neke vrste šport, prisilno razgibavanje, ki krepi mišice in obenem žre živce. Začel sem ga gojiti tistega dne, ko sem izgubil drugi in hkrati zadnji ključ od svojega avtomobila, in ga gojim že štirinajst dni.

Ta čas sem v vlomilski spretnosti silno napredoval,

VLOMILEC

ker avtomobila ne uporabljam samo za izlete. O stanju mojega živčevja pa ne sprašujte. Se v sanjah vlamiljam in tekam za ključi, se prepričam v avtomobilskih servisih in v trgovinah z avtomobilskimi rezervnimi deli.

»Prinesite surov ključ, pa bo zadeva urejena...«

»Rekel sem že, da jih ni. Avtomobilski servis ste, čemu moram sam letati za surovimi ključi?«

»Servis popravlja poškodbe, vašega ključa ne moremo popraviti, če ste ga izgubili. Pojdite v trgovino.«

»Nimajo ključev.«

»Če jih trgovina nima, čemu se nad nami razburjate?«

»Se vi ne bi? Avto je v redu, zaradi takšne malenkosti. Kakor je ključ, vdiram... In potem, pogledate, kako ga vžigam. Ondaj mi je na križišču, »crknil!«. Ves promet je zastal. Milčnik me je prijavil, čeprav sem mu dopovedoval, da ključa ne dobim in mu kazal podplutbe na desnici od takrat, ko sem stransko okno nasilno odprl... Jasno, njemu ni mar, kako je z mojim ključem. Red zahteva na cesti...«

Vidite, takole gre vse na črto. Sušim se zaradi tega, pa kaj komu mar.

»Če ne bo hujšega, se umreti ne bo treba,« se nekateri norčujejo iz mene.

Znanci, ki so mehkejšega srca, me tolažijo:

»Nisi edini izgubil ključev. Potrpi, slej ko prej jih že dobiš. Toda ne išči po trgovinah, ključ je prepocen, da bi se ga izplačalo uvažati, obredi raje ključavničarje.«

Nasveta se držim. Prosti čas, namenjen za rekreacijo, izkoriščam za lov na ključce. Obiskujem ključavničarje in ustavljam brate mojega avtomobila, da bi si z njihovimi ključi pomagal. Ključavničarji pa se s takšnimi malenkostmi, kot so avtomobilski ključci, dandanes ne ukvarjajo več, tako kot se trgovci ne. Lastniki vozil me zmerjajo, čemu jih nadlegujem. Najbrž se bojiijo, da sem tisto, kar nisem — to je pravi vlomilec.

Preostane mi še upanje, da mi kdo ukrade avto in da zaradi izgubljenega ključa dobim novo vozilo in dva nova ključa.

Zelal pa bi še, da bi avtomobilski ključce izgubili vsi uvozniki avtomobilskih rezervnih delov in vsi avtomobilski servisarji. Mislim, da potem ne bi več manjkalo ne izdelanih ne surovih avtomobilskih ključev.

Hvala za pozornost in — pazite na svoje avtomobilske ključce! Ma-

KAKO SO SE V PODJETJU KOVINOPLASTIKA IZ LOŽA PRIPRAVILI NA DOPUSTE

Prijeten oddih že za 200 S-din na dan

V podjetju Kovinoplastika iz Lože pri Starem trgu so pripravili za letovanje članov kolektiva v polnem teku. Tako kot že nekaj let, bodo zaposleni iz Kovinoplastike lahko preživeli svoj dopust v počitniškem domu v Selcah pri Crikvenici, kjer bodo letovali v izmenah po 7 dni.

Kot nam je povedal Slavko Berglez, šef kadrovske službe v Kovinoplastiki, pa bodo omogočili dopust tudi tistim članom kolektiva, ki želijo letovali v drugih krajih na Jadranu ali v

planinah, in ne v Selcah, kjer ima podjetje počitniški dom. Zato bodo vsi tisti delavci, ki bodo letovali v drugih krajih, prejeli po 1500 S-dinarjev regresa dneвно za obdobje 7 dni.

Zelo razveseljuje pa je tudi novica, da hočejo v Kovinoplastiki omogočiti dopust slehernemu članu kolektiva, zlasti v počitniškem domu v Selcah pri Crikvenici. V ta namen je delavski svet podjetja prav pred nedavnim sklenil, da bodo delavci, ki želijo letovali v Selcah,

prispevali za oskrbni dan le od 200 do 600 starih dinarjev za dobo 7 dni, seveda odvisno od višine osebnih dohodkov posameznikov. Razliko do ekonomske cene oskrbnega dne pa bo po sklepu delavskega sveta kriilo podjetje. Tudi na borci in na upokojenke, bivše člane kolektiva Kovinoplastike niso pozabili. Slehernemu želijo omogočiti dopust le za 700 S-dinarjev na dan.

In če k temu se dodamo, da bo vsak zaposleni v Kovinoplastiki prejel kot nadomestilo za karto K-15 po 15.000 S-dinarjev, upravičeni ožili svoji, če niso zaposleni (mož, žena) po 10.000 S-dinarjev in otroci od 4. do 10.

M. Z.

22. julija svečan zaključek sindikalnih športnih iger v Trbovljah

Člani trboveljskih delovnih kolektivov so se pomerili v okviru sindikalnih športnih iger v malem nogometu, odbojki, šahu, namiznem tenisu, streljanju, kegljanju in rokometu. Za tekovanje se je prijavilo nad 150 ekip, vseh nastopajočih pa je bilo 1000. Zanimivost letošnjih sindikalnih športnih iger v Trbovljah je, da je bilo — razen v streljanju in kegljanju — izvedeno tekovanje po liga sistemu, se pravi, da je bilo na sporedu precej več srečanj, kot bi jih bilo sicer po sistemu na izpadanje. Tak, nov sistem tekovanja je privabil na igrišča tudi številne ljubitelje odbojke, nogometa in rokometu, ki so navdušeno spodbujali tovariše.

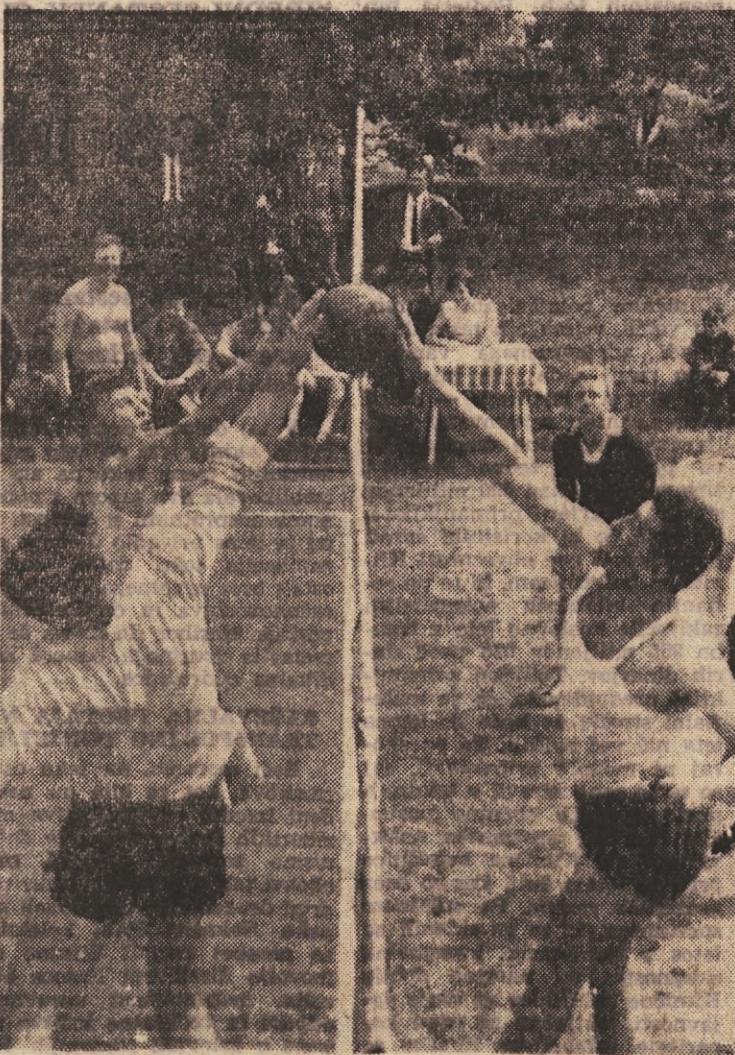
Te dni gredo sindikalne športne igre v Trbovljah v zaključno fazo. Tekmovanja v odbojki, šahu, rokometu, namiznem tenisu in streljanju so že končana. V rokometu se je pomerilo 6 ekip, v streljanju 9, v odbojki 7, v namiznem tenisu in šahu pa po 13 ekip. Najboljši odbojkarji so bili iz Cementarne, v namiznem tenisu je bilo prvo mesto Investicijskih birojev, najboljši šahisti in strelci pa so bili s trboveljskih obratov Rudnika rjavega premoga Trbovlje—Hrastnik. Keglarji se bodo pomerili te dni, prijavljenih pa je za nastop 13 ekip; nogometaši pa so tik pred koncem tekovanja (manjkata samo še dve koli), vodita pa moštvi Iskrine Tovarne polprevoznikov in Rudnika rjavega premoga Trbovlje—Hrastnik.

-vš-

POPRAVEK

V članku, objavljenem v DE št. 23 z dne 17. junija 1967, »Afera Sgerm pred sodiščem« bi se moral v 18. odstavku 3. stavek pravilno glasiiti: Sedem izmed devetih navzočih ga je zavrnilo, ker je profesor inženir Franjo Rajner rekel, da gre za formalno potrditev sklepa, ki ga je sprejel aktiv zveze komunistov. Ing. Titovšek je v članku pomotoma citiran in se mu s tem popravkom oprostamo.

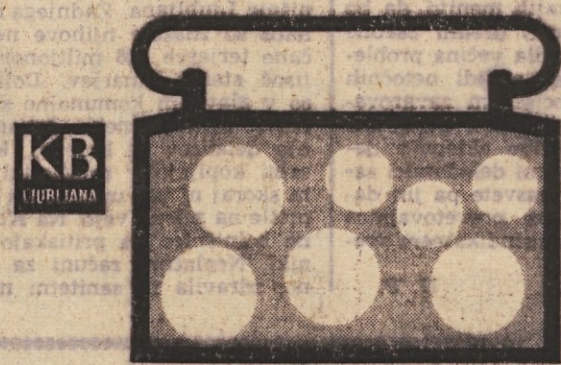
Sindikarno športno srečanje v Kočevju

V streljanju, namiznem tenisu, šahu, kegljanju, nogometu so se pomerili »Tesnilka« Medvode, »Ferolit« Borovnica in »Melamina« Kočevje. Vsa tekovanja so bila v kočevskem športnem parku. V štirih panogah so osvojili prvo mesto tekmovalci Melamina, M. Briški

Prizor s tekovanja »Melamina«, »Tesnilka«, »Ferolit« — M. Briški

NAGRADNO ŽREBANJE

PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA za vlagatelje vseh vrst vezanih vlog, tudi stanovanjskih in kmetijskih, ki bodo imeli 31. avgusta 1967 vloženi najmanj 2.000 S-din na odgovorni rok nad eno leto.

NAGRADE:

- 1 avtomobil Zastava 1300
- 2 avtomobila Zastava 750
- 2 motorni žagi Alpina
- 5 pralnih strojev Castor
- 10 peel na olje Globo
- 5 prenosnih televizorjev
- 10 pohištvo po izbiri v vrednosti 2.500 S-din
- 20 transistorjev
- 10 električnih mešalnikov
- 10 garnitur kuhinjske posode
- 10 sušilnikov za lase

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

NAMESTO VOŠČILA ZA 40. OBLETNICO
TOVARNE NOGAVIC »POLZELA«

Rdeči studenčki se stapljajo v reko

Drobni rdeči studenčki se stapljajo v reko, ki odteka in rešuje življenja ● Krvi se ne da plačati z denarjem, kot se tudi življenja ne da z denarjem kupiti

Neradi se spominjamo, da je danes vse več hudih prometnih nesreč, ko je edino zdravilo, ki še more pomagati ponesrečenca, prav kri. Zavedamo se, da je Rdeči križ, ki je nase prevzel skrb za kri, zanjo vedno v zagati. Prav tako se zavedamo, da je življenje naših soljudi mnogokrat odvisno od naše pri-

le, da je dal kri prvič pri vojakih, potem pa še dvajsetkrat. Bolj zgovoren je bil TONE GERKMAN iz Cerklj na Gorenjskem, ki je daroval kri že kar 47-krat. Pripovedoval mi je: »Se se spominjam leta 1945 in vrste rekonvalescentov, ki so čakali na pomoč, ko so od Rdečega križa iskali v Cerkljah

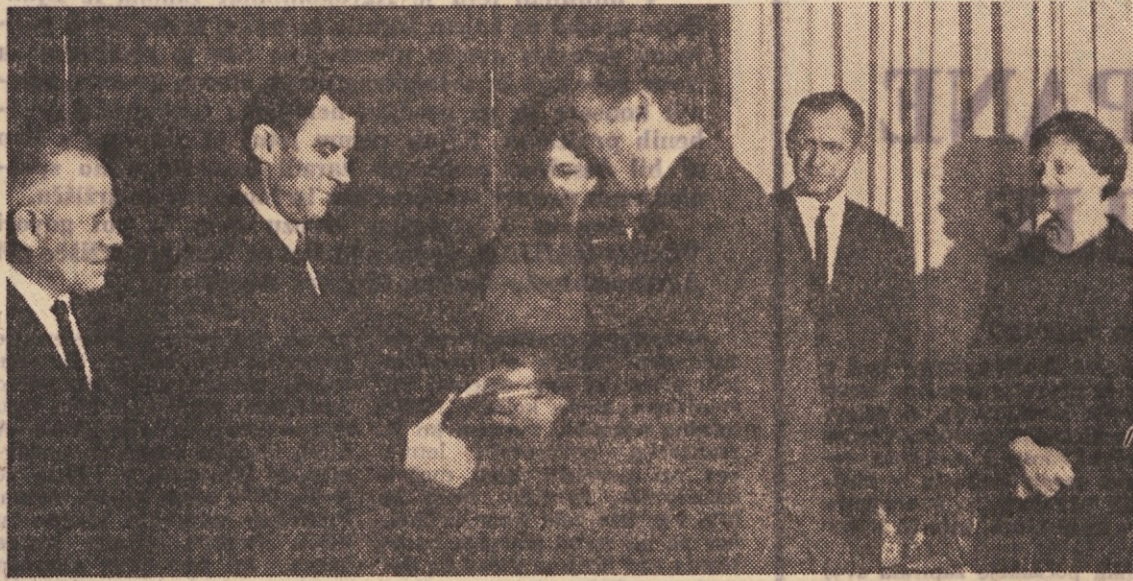
ljudi, ki bi darovali kri. Takrat se nas je odzvalo sedem, sedaj ko je na Cerkljanskem 3000 odraslih, pa nas daje kri okoli 500! Pravijo, da je danes mladina pasivna, pa to ni res. Potrebno je le najti z njo stik in potem ti odpre srce. Ko pripravim krvodajalske akcije na Cerkljanskem, mi naša

dekleta in fantje govorijo: Tone, če boš dal kri tudi ti, pojdemo kar s teboj! Mladina ne mara praznih besed, vlečejo jo pa zgledi. Te pa jim moramo dati mi, ki smo starejši in bolj izkušeni!«

Ko mi je pripovedoval, kaj vse so že storili in koliko nalog se čaka na Cerkljanskem aktivisti Rdečega križa, je govoril ves, s svojimi toplimi očmi, neštetimi gubicami na čelu in okoli ust, pa tudi z rokami ni miroval. Govoril je vneto, tako kot doma v Cerkljah prepričan, da je človek naše največje bogastvo in da ne smemo nikoli dovoliti, da bi postala beseda »človek« samo prazna deklaracija.

DR. EDO TEPINA iz Ljubljane mi je počasi in odločno razlagal, kaj vse bi se morala napraviti naša družba, da se krvodajalcem primerno oddolži. Ne rekorderjem, temveč vsem, ki s svojo krvjo rešujejo življenja. Če že imamo junake dela, zakaj bi ne imeli tudi junakov krvi!

Ko se je mala dvorana že izpraznila, je med cigaretnim dimom, ki se je vil skozi odprto okno proti zelenemu drevju na vrtu in nato na cesto, plaval misel, izrečena med slovesnostjo: Morda boš jutri potreboval kri prav ti. In kaj, če je ne bo dovolj? MATJAZ VIZJAK

Dr. Mihael Lošonc, predstavnik RK Madžarske, je odlikoval tri slovenske krvodajalce. Odličja so sprejeli: Jože Topole iz Celja, Anton Gerkman iz Cerklj in dr. Edo Tepina iz Ljubljane. Slovesnosti so je udeležili še generalni sekretar RK Italije g. Carlo Ricca. Na sliki: dr. Lošonc izroča madžarsko odličje dr. Edu Tepini iz Ljubljane

O DELU PRAVNE POSVETOVALNICE PRI SEŽANSKIH SINDIKATIH

Edina opora v stiski

Na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Sežani je njegov predsednik Jože Korošec med drugim spregovoril tudi o zaščiti delavcev pri uveljavljanju njihovih samoupravnih pravic. V ta namen imajo pri sežanskem občinskem sindikalnem svetu organizirano tudi pravno posvetovalnico.

Pravna posvetovalnica pri našem sindikalnem svetu, ki nudi članom sindikata brezplačno pravno pomoč, ni doslej samo upravičila svojega obstoja, marveč je v minulem obdobju reševala tudi vse tisto, kar so na področju zaštite delavcev pri uveljavljanju njihovih pravic zanemarile sindikalne podružnice, »ker smo preko nje sproti ugotavljali razne nezakonitosti in številne druge nega-

tivne pojave v delovnih organizacijah s področja medsebojnih odnosov ter tako pravočasno pomagali urejati razne razprtije znotraj delovnih organizacij.«

Tako se je v minulih dveh letih zateklo po pomoč v sežansko pravno posvetovalnico blizu 400 delavcev. Iz primerov, ki so jih obravnavali, pa je še zmeraj očitno, da se kljub dokaj razvitemu samoupravljanju v sežanskih delovnih kolektivih še vedno pojavljajo samovolja in zlasti medsebojni odnosi, zlasti s strani nekaterih vodilnih uslužbencev, kot je to bil primer v sežanski podružnici Interevropske Koper.

»Največ samovolje in slabih medsebojnih odnosov je nasploh v obratih podjetij, ki nimajo sedeža v naši občini. Zaradi tega pojavi, kakršni so se zgodili tudi v Pršutarni Lokev, kjer je vodja obrata napodil delavca z dela in mu prepovedal, da bi se naslednjega dne vrnil na delo, ali ko je isti vodja obrata klical delavce na zagovor, ko so ga zaradi njegove nesposobnosti kritizirali na delavskem svetu, terjajo stalno prisotnost ne samo pravne posvetovalnice, marveč tudi vključevanje sindikalnih vodstev tako v podružnici kot v občinskih sindikatih, da se z vso močjo borijo proti ljudem, ki še ne poznajo zdravih tovariških odnosov.«

M. Z.

PRAVNA POMOČ ČLANOM SINDIKALNIH PODRUŽNIC V TRBOVLJAH

Zamujeni pritožbeni roki

Člani trboveljskih sindikalnih organizacij se vse česče obračajo na pravno posvetovalnico Občinskega sindikalnega sveta po pomoč. Lani je na primer služba pravne pomoči pri Občinskem sindikalnem svetu Trbovlje obravnavala skupaj 116 pritožb, od katerih so jih uspešno rešili 94, nekaj pa so jih odstopili v obravnavo rednim sodiščem. Največ pritožb je bilo lani s področja delovnih razmerij, in sicer kar 59, sicer pa so se člani sindikalnih organizacij pritoževali v preteklem letu še zaradi nagrajevanja, stanovanjskih vprašanj in razporejanja na delovna mesta.

Letos se je število zadev, ki jih je obravnavala služba pravne pomoči, močno povečalo, zlasti kar zadeva spore okrog delovnih razmerij, saj je bilo v

prvih petih mesecih kar 25 tisoč pritožb glede tega. Ker je precej primerov, da delavci zaradi neobveščenosti zamudijo pritožbene roke, je Občinski sindikalni svet opozoril izvršne odbore sindikalnih podružnic na nekatera vprašanja glede pravne pomoči članom. Predvsem je bilo priporočeno vodstvom sindikalnih podružnic, naj obvestijo člane, da delujejo pri občinskem sindikalnem svetu pravna posvetovalnica. Občinski sindikalni svet Trbovlje pa je pred meseci podpisal tudi sporazum z republiko pravno posvetovalnico, s katerim je določeno, da nosita do končne sodbe stroške zastopanja članov sindikalnih podružnic z območja občine Trbovlje pred sodišči Republike svet Zveze sindikatov za Slovenijo in pa trboveljski občinski sindikalni svet.

Razen tega je občinski sindikalni svet Trbovlje opozoril izvršne odbore sindikalnih podružnic, naj intenzivneje spremljajo probleme, na katere zadevajo člani, in pomagajo pri njihovem reševanju. Sindikalne podružnice naj bi bile tako prve, ki bi pomagale zaposlenim pri

TOVARNA
SANITETNEGA
MATERIALA - DOMŽALE

NA POTOVANJU, IZLETU, DOPUSTU,
POD SOTOROM, V AVTOMOBILU,
POVSOD NAJ VAS SPREMLJA
ZELO PRAKTIČNA POTOVALNA APOTEKA
IZDELEK

TOVARNE SANITETNEGA
MATERIALA - DOMŽALE

BOLJE POTOVALNA APOTEKA
BREZ POŠKODBE, KAKOR POŠKODBA
BREZ POTOVALNE APOTEKE

DELAVSKA
ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ
za Slovenijo izdaja CŽP Delavska enotnost v Ljubljani.
List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave:
Ljubljana, Dalmatinska ul. 4.
poštni predal 313/VL telefon
uredništva 316-672, 316-685,
312-402 in 310-033, uprave 310-033
Račun pri Narodni banki v
Ljubljani, št. NB 501-1-991, de-
vizni račun pri Kreditni banki
in hranilnici Ljubljana, št.
101-620-7-32000-10-3204-486. — Po-
sredstva številka stane 50 N-par
— 50 S-din. — Naročnina je
četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din
— polletna 13 N-din — 1300 S-din
— letna 26 N-din — 2600 S-din
— Rokopisov ne vračamo. —
Poštnina plačana v gotovini
— Tisk in kličje CŽP »Ljudska
pravica«, Ljubljana.

Častna izmena

In tako je sedaj počitniški dom polzelskih nogavičarjev prvič, odkar obstaja, poln sredi junija... Sosedje so se bali te prve, častne izmene. Otroci imajo močne glasilke, ker jih potrebujejo in nepotrebno govorjenje še ni izbralo. Zdaj se čudijo: »Nemogoče! Enainštirideset otrok, pa takšen mir. Mislili smo, da jih je največ deset.«

»Se avtobusni sprevozniki se savinjskih otrok ne bojijo,«

je mlade piranske goste in sebe pohvalila braslovška učiteljica, ki jih spremlja.

KLEPET BREZ ČRNE KAVE

Medtem ko je učitelj Kronovšek izkoristil vso svojo spret-
nost, da bi se neplavalci obdržali na površju morja, in zra-
ven pazil na plavalce, ki niso in niso hoteli iz vode, čeprav
so potem zunaj sklepetali z zobmi, se zavijali v frotirke, sem
skupaj z njegovo ženo, prav tako učiteljico v Polzeli, klepe-
tala na vrtu z drugimi otroki.

»Kako se boste pa oddolžili za tole letovanje?«
»Kupovali bomo najboljše nogavice, ne več škart,« se je za
vse odrezal Culkov Andrej, odličnjak od prvega do osmega
razreda iz Braslovč, ki pojde zdaj v gimnazijo.

»Metka bo pa polzelske otroke dobro učila,« je dodala
Kronovškova, »a ne, Metka?«

Kokova Metka, ravno tako vseskozi odličnjakinja, je pri-
mala.

O, tovarni so voščili za štiridesetletnico. Preden so odpo-
tvali in še enkrat iz Pirana, da bo bolj držalo. Na dan glav-
ne proslave so pa kar upravnico počitniškega doma obdarili.
Tovarna je bila predaleč, upravnica doma sodi k tovarni...
Tri lizike in tri čokolade po 20 din so ji kupili, pa še šopek
in steklenico vina. S svojim denarjem, čeprav ga je ostalo
potem manj za sladoled in kolkto.

Irena Sketa, ljubek plavalši drobiž s črnimi očmi, ki ima
že pet razredov osemletke v žepu, je prstodušno odkrivala
družinske tajne:

»Očka je slabe volje, kadar prineseta z mamico plačo.
Mamica več zasluži. Prvega je dobila 128.000 dinarjev, manj
kot 90.000 pa nikdar.«

»Jaz, ki 25 let učim,« je posegla Klenovškova v razgovor,
»zaslužim pa okoli 103.000 dinarjev. Privoščim delavkam, ko
bi le nam kdo kaj dodal.«

Irenina mamica plete nogavice. Lepo in lahko delo, je pri-
znaval njen mož, ko si je med proslavo ogledal tovarno.

»Imate svojo hišo?«

Otroci so se zahihitali:

»Kdo je pa brez hiše?«

Otroci so pač otroci. Razen tega stanuje izmed teh mojih
znanecv samo Zorica Pukmaistrova v tovarniškem bloku in
še njen očka, mehanik, ima že svet, kamor si bo postavil
hišo. V tovarni dobi kredit...

»Tako, fajn! je v tovarni,« je rekla Zorica, »rada bi delala
tam. Večkrat sem že očku prinesla malico, ko je ibrov.«

Sketova Sonja (Klenovškova je rekla: odlična in jezična)
pravi, da ni samo lepo, ampak tudi veselo v tovarni. Mamica
zmeraj kaj smešnega pove, ko pride domov...

Mislil, da so bile te hvalnice najlepša oddolžitve jubi-
lantom za enotedenske brezplačne počitnice. In najboljša re-
klama za tovarno, čeprav ne najbolj cenena. Dnevno prispeva
kolektiv po 2200 dinarjev za vsakega otroka. In za vse štiri
učitelje, ki jih nadzorujejo.

Ampak, to še ni vse! Polzelski nogavičarji dobe po 18.000
dinarjev regresa za K-15 in še po 5000 dinarjev za vsakega
otroka, če mož in žena delata v tovarni, če dela samo eden,
pa po 2500 dinarjev. Razen tega jih stane dnevni penzior v
piranskem počitniškem domu samo 1000 dinarjev dnevno.
Svoji pa plačajo 2200 dinarjev. Se razume, otroci polovico
manj... Tako regres zadošča ne le za penzior, ampak še za
kak koračnik, cigarete in sladoled.

Častna izmena tega ne ve, pač pa ve, da je v tovarni no-
gavic najboljše... in da imajo doma nov televizor, radio,
hladilnik...

Po Puntii so se razlegli zvoki piranske godbe na pihala.
Turistična vaba za sobotne in nedeljske popoldneve. Savinjski
mali turisti pa so s tekom zdravih otrok zagrizili v obil-
ne sendviče s salamo in sirom.

MARIOLA KOBAL

IZ RAZGOVORA
SLOVENSkih GOSPODARSTVENIKOV
Z GUVERNERJEM NARODNE BANKE
DR. NIKOLO MILJANIČEM

Gospodarske organizacije, druge institucije in posamezniki so guvernerju Narodne banke dr. Miljaniču poleg 25 pismenih vprašanj, dostavljenih pred razgovorom, tudi ustno zastavili številna vprašanja v zvezi z denarno-kreditnim sistemom in njegovimi posledicami v gospodarstvu. Kot kaže, Narodna banka ne namerava občutneje spremeniti sedanje usmeritve niti omiliti kreditnih restrikcij, pač pa je guverner opozoril na druge možnosti za povečanje likvidnosti v gospodarstvu.

POKOPANE ILUZIJE

INFLACIJO MORAMO ZAJEZITI

V obtoku je celo 3 ali 4 odstotke več denarja, kakor lani v tem času. Z restrikcijo kratkoročnih kreditov je omejena samo likvidnost poslovnih bank in ekspanzija kreditiranja, ki delovnih organizacij ni silila k boljšemu poslovanju, k intenzivnemu prizadevanju po izravnavi naše produktivnosti s svetovno, čeprav vemo, da se brez tega ne bomo mogli vključiti v mednarodno delitev dela kot enakovredni partnerji, in k uvajanju boljših organizacijskih oblik dela in poslovanja, začeni s kooperacijo in integracijo.

Torej: iluzije, da bo Narodna banka počasneje zapirala svoj restriktijski ventil za kratkoročne kredite, je guverner dr. Miljanič pokopal.

MAJHEN POPUST VNDARLE

Pač pa bo Narodna banka kreditirala priprave in zaloge blaga, namenjenega za izvoz, če le-ta zahteva posebno obravnavo. Ravno tako je že rešeno, da se rok za vnos deviz podaljša od 90 na 120 dni in da podjetjem, ki jim je Narodna banka podaljšala odplačila, ne bo treba v doslej predpisanem roku vrniti izvoznega kredita.

POSLOVNE BANKE PREVEČ TOGE

Se vedno pa ostaja nerazrešeno vprašanje, kako naj delovne organizacije nadomestijo odvzete kratkoročne kredite, ki so jih uporabljale za redno poslovanje.

Generalnemu guvernerju je znano, da postaja medsebojna zadolženost v gospodarstvu nevzdržna in da skupaj z velikimi neprodanimi zalogami hromi poslovanje in razvoj. Po njegovem mnenju bi sprostitev cen v nekaterih panogah gospodarstva poživila konkurenčnost in v boljših podjetjih tudi sredstva ob hitrejši prodaji izdelkov. Zlasti se tega ukrepa ni bati zaradi liberaliziranega uvoza, če ta seveda igra intervencijsko vlogo.

Odločilnega pomena pa bo za sanacijo težav vloga poslovnih bank. Ob sedanjih limitiranih kreditih — limit ni idealna rešitev, je pa nujen ukrep zoper kreditno ekspanzijo — bi morale poslovne banke voditi selektivno politiko, se pravi, posojati denar poslovno boljšim podjetjem. Če bi to dosledno upoštevale, pa bi nekatera sicer solidna, toda trenutno za banke nezanimiva podjetja, zašla v hudo krizo. Toda delovne organizacije se čudijo, da se zahteva selektivnost samo v poslovnih bankah, medtem ko je Narodna banka drugim bankam linearno restrinirala kreditna sredstva.

Poslovne banke morajo po mnenju dr. Miljaniča izločiti elemente togosti iz sistema kratkoročnega kreditiranja. Gre predvsem za dvojce:

■ Najprej: obresti od oročenih sredstev naj bi dobivalo gospodarstvo. Ta sprememba bi gospodarske organizacije stimulirala k večjemu oročanju, ker bi obresti postale nov vir dohodka.

■ Drugič: kazalo bi ukiniti limitiranje obresti, da bi postale aktivni in pasivni dejavniki na denarnem trgu, oziroma preprosteje: igrale naj bi odločilno vlogo pri pridobivanju in posojanju prihrankov.

NUJNE SPREMEMBE V FISKALNI POLITIKI

Dr. Miljanič je med drugim omenil, da bo treba temeljito analizirati našo dohodkovno politiko, predvsem pa fiskalni instrumentarij, ki ni prilagojen reformni gospodarski politiki kot npr. obresti na poslovni sklad in da na splošno temeljni pogoji gospodarjenja še niso povsem urejeni. Prav zato rigoroznost denarno kreditnega sistema gospodarstvo tako močno prizadeva.

SKLADI SKUPNE PORABE ZA OBRATNA SREDSTVA

Sedanje težavno finančno stanje bi si nekatere delovne organizacije rade olajšale s tem, da bi vsa razpoložljiva sredstva, razporejena v skladih, združile.

Narodna banka je pripravljena podpreti željo gospodarstva toliko, da bi smelo zakonito uporabiti sredstva iz sklada skupne porabe za obratna sredstva, po mnenju dr. Miljaniča pa ne bi bilo umestno v te namene uporabljati tudi rezervnega sklada, s katerim si delovni kolektivi pomagajo, kadar prodaja ni realizirana, ker bi se znalo primeriti, da bi ostali brez osebnih dohodkov. S tem ni rečeno, da jih priložnostno ne bi bilo mogoče aktivirati v drug namen, vendar kot sredstva rezervnega sklada, kamor bi jih morali kolektivi tudi vrniti.

POSLOVNE BANKE IZSILJUJEJO PODJETJA

Na številna vprašanja o izvozno-uvozni politiki, ki hromi naše gospodarstvo ne samo zaradi manjše produktivnosti in organizacijske zastarelosti, ampak tudi zaradi neodgovornih trgovinskih odnosov, carinske politike tujih držav itd., dr. Miljanič ni mogel odgovoriti drugače, kot je odgovoril na podobnem posvetu v Ljubljani že zvezni sekretar za zunanjo trgovino — le na splošno in z obljubo, da bo država intervenirala, če vprašanj ne bo mogoče samostojno urediti.

Dr. Miljanič pa je obsodil politiko poslovnih bank, ki pri dajanju deviznih garancij izsiljujejo gospodarstvo. Če na primer gospodarska organizacija vzame inozemski kredit, mora zanj deponirati v banki dinarska sredstva, toda ko devize vrne, jih banka ne odpošlje v tujino, ampak proda. Podobno izsiljujejo poslovne banke pri odmerjanju obresti na kredite. Namesto 10 % predpisanih si jemljejo tudi 40 %, češ da sicer posel ne bi bil zanimiv.

Poslovne banke so sestavni del gospodarstva in njihova poslovna politika zadeva komitentov, ne bančne uprave, s tem pa se vsi že dolgo strinjamo, le da ni vselej tako.

MARIOLA KOBAL

MALA TRIBUNA

PROIZVAJALCEV O PROBLEMIH VKLJUČEVANJA
NA MEDNARODNI TRG

NA RAČUN DOLGOROČNIH INVESTICIJ

Razpravlja Vinko Habjan, vodja odseka za zunanje tržišče Agrokombinata Emona iz Ljubljane

V minulem letu je Agrokombinat Emona iz Ljubljane prodal na tujem trgu le za nekaj manj kot 5 milijonov dolarjev svojih proizvodov. Šlo je predvsem za izvoz govejega in svinjskega mesa, živega goveda, mesnih konserv in za prodajo nekaterih tehnološko gradbenih projektov. Kljub vsemu letni plan izvoza s tem ni bil dosežen, predvsem zaradi nepričakovano spremenjenih razmer na domačem in inozemskem tržišču.

O tem in o letošnjem izvozu nam to pot govori VINKO HABJAN, vodja oddelka za zunanje tržišče pri Agrokombinatu Emona, ki meni takole:

»Povprečje doseženih cen na zunanjem tržišču v minulem letu priča, da smo sklepali pri svinjskem mesu kolikor toliko ugodne pogodbe, medtem ko je realizacija povprečnih letnih cen pri govejem mesu močno nazadovala. Svinjsko meso je bilo vse leto zelo iskan artikel, kar pa na račun stalnega naraščanja cen živih prašičev na domačem tržišču nismo mogli v celoti izkoristiti. V zadnjem četrtletju minulega leta smo z uvozom svinjskih polovic iz SZ nekoliko uskladili ponudbo s povpraševanjem, vendar pa ob koncu leta le nismo mogli nadomestiti zamujenega, ker Mesna industrija Zalog ni mogla povečati kapacitet v razsekovalnici in tako izkoristiti konjunkture pri izvozu svinjskega mesa. Izvoz govejega mesa pa je bil uspešen le v prvi polovici minulega leta, medtem ko je pozneje zaradi carinskih omejitev v evropski gospodarski skupnosti oziroma zaradi povišanja prelovanov, to je dodatnih obdavčitev po sporazumu evropske gospodarske skupnosti prodaja govejega mesa v Italijo zelo nazadovala, saj je tu nekaj časa veljal celo superprelovan. V tem obdobju so prodajne cene padle pod normalno dosežene cene, kar je seveda neizbežno moralo vplivati na realizacijo našega letnega plana. Izvozni oddelek si je sicer zelo prizadeval, da bi dosegel pri izvozu kar najbolj ugodne cene, vendar nam je to preprečevala preveč povprečna kvaliteta mesa...«

»Na račun prelovanov v Italiji, ki se, kot pravite, spreminjajo iz tedna v teden, je izvoz razmeroma negotov. Kako to, da kljub vsemu izvažate največ prav v to državo?«

»Povsod, kjer je tržišče liberalizirano, zelo težko prodremo z večjimi količinami. Naše cene so namreč nad povprečjem svetovnih cen, zato je povečevanje izvoza na moč težavno. Skratka, zaradi visokih cen zelo težko nastopamo na inozemskem trgu in nas rešuje le še kvaliteta. A kljub visokim cenam in prelovanom izvažamo v Italijo še vedno 80 % vsega našega izvoza. Predvsem zato, ker imamo tu kljub visokim cenam stalne kupce, ki nas brez pravega vzroka ne bodo kar preko noči pustili na cedilu. Velike težave pa nam res povročajo na tem tržišču prav prelovanji, ki se iz tedna v teden preminjajo. Tako nam ne preostane drugega, kot da kupujemo meso že takrat, ko še ne vemo, pri čem smo, in da ga potlej pogosto prodamo tudi z izgubo, ker pač ne najdemo boljšega izhoda...«

»Vaš letošnji plan izvoza je višji od lanskega skoraj za 1,6 milijona dolarjev. Ali ga boste tudi realizirali?«

»Težko bi bilo v tem času odgovoriti na to vprašanje, ker lahko pričakujemo do konca leta še marsikatero spremembo, ki bo bistveno vplivala na naš izvoz. Že danes smo na primer zaskrbljeni, da ne bomo mogli realizirati predvidenega izvoza svinjskega mesa. Močno nas je namreč prizadela afriška kuga, zaradi katere so Italijani prenehali izvažati tovrstne mesne izdelke, vrh vsega pa se danes Italijani še bojijo uživati svinjsko meso. Vse to je tako zbil cene, da smo se kot izvozniki tega artikla za res nepričakovano znašli v dokaj hudih težavah. Pozna se tudi vpliv slabega vremena in politična napetost, kar vse neugodno vpliva na turistično sezono in seveda posredno tudi na naš izvoz...«

»Številni so torej činitelji, ki vplivajo na izvoz mesa, največjo oviro pa še vedno, kot lahko sklepam iz vaših odgovorov, predstavlja visoka cena. Ali pa proizvodnih stroškov ne bi mogli znižati?«

»Proizvodne cene so pri nas dejansko še vedno zelo visoke, zato je tudi ne moremo izvažati toliko, kolikor bi želeli. Po eni strani se zelo trudimo, da bi delali naši proizvajalci po kar najbolj sodobnih metodah in da bi bili seveda čim cenejši, saj je znano, da je mednarodni trg vedno bolj zahteven. Po drugi strani pa plačujemo proizvajalcem polno proizvodno ceno, ki pa je še vedno višja od svetovnih cen. To seveda v določenem smislu pomeni, da prodajamo z izgubo. Pri nas smo se za to izgubo zavestno odločili, saj si le tako lahko zagotovimo prvovrstno meso. Torej za zdaj kupujemo dražje, kot pa prodajamo. Vendar menimo, da so to dolgoročne investicije, ki se bodo prej ali slej solidno obrestovale... Živine je namreč pri nas dovolj, še vedno pa je preveč vprašanje njene kvalitete.«

»S čim krijete izgubo?«

»Pospeseno si prizadevamo, da bi povečali storilnost, uvajamo modernizacijo, borimo se za nove tehnološke postopke. In ukvarjamo se tudi z občasnimi posli. Posebno donosno pa je danes za nas izdelovanje tehnološko-gradbenih projektov. Na vzhodu se namreč močno zanimajo za naš način proizvodnje in našo tehnologijo. Z NDR bomo do konca prihodnjega leta zaključili tovrstne posle v vrednosti 9 milijard S-din...«

»So problemi pri prodaji vaših konzerv na tujem trgu podobni tistim, ki nastajajo pri izvozu mesa?«

»Zelo, saj je ovira v bistvu ena sama: visoke proizvodne cene! Toda ker skoraj redno razpolagamo z mesom, ki ga drugače ne moremo uporabiti, kot da ga predelamo v konzerve, se pač poslužujemo tudi te variante. To je seveda izhod v sili. Zakaj so mesne konzerve tako drage? Prvič zato, ker je cena embalaže nesorazmerno visoka, in drugič, ker delamo še vedno s starimi stroji. Embalaža je sicer odlična in ustreza vsem zahtevam, je pa za naše razmere vse predraga. Tako stane pri cenejših artiklih več konzerva kot pa njena vsebina. Seveda drži tudi to, da nimamo potrebnih sredstev za reklamo. Vendar si danes na vso moč prizadevamo, da bi znižali proizvodne stroške in postali konkurenčni.«

A. ULAGA

OD VSEPOVSOD

NOVA GORICA:

Podjetje Občala »Ideal« v Novi Gorici je bilo lani v precejšnjih težavah zaradi prevelikih zalog, ki so se nakopičile, premajhnih obratnih sredstev in tudi zavoljo neurejenih notranjih odnosov. Vendar pa je prišla pomoč iz občinske skupščine v Novi Gorici, ki je iz rezervnega sklada pomagala kolektivni gospodarski na noge, in družbo no političnih organizacij, ki je pomagale kolektivno razrešiti notranja protislovja. Tako se sčasoma razmere v podjetju Občala »Ideal« popravile, gospodarski rezultati izboljšali, nekdanje težave pa so zdaj že še grenek spomin.

Po mnenju direktorja podjetja Alberta Gregoriča pomeni glavno prelomnico v razvoju podjetja sprejem sanacijskega načrta. Z njim so doslej že uspeli razrešiti nekatere probleme, med drugim so bistveno zmanjšali zaloge ter s koncentracijo proizvodnje znižali stroške notranjega transporta. Mimo tega, da so v Občalih začeli temeljito preučevati razmere na tržišču in se usmerjati v svojem proizvodnem programu na modnejše novosti, pa so začeli s proizvodnjo otroške konfekcije. Vsi ti ukrepi pa so jim zagotovili, da so svoja skladišča tako rekoč izpraznili in da gredo njihovi proizvodi naravnost v trgovino.

TRBOVLJE:

Občinska skupščina v Trbovljah je izdelala analizo gospodarjenja za prve štiri mesece letošnjega leta. Po posameznih panogah gospodarske in negospodarske dejavnosti in trboveljski občini so rezultati gospodarjenja naslednji: industrija je svoj letni načrt izpolnila v prvih štirih mesecih z 32,9 %, gradbeništvo z 19,1 %, kmetijstvo z 28,1 %, obrt s 43,7 %, komunalna dejavnost s 35,7 %, trgovina s 31,6 % in gostinstvo s 33,6 %. Analiza tudi razkriva, da je bil načrt izvoza za prve štiri mesece letošnjega leta presežen za 5 %, in da so trboveljske delovne organizacije izvezle za milijon 270.000 dolarjev svojih izdelkov ter se s tako izvoz v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečal kar za 51 odstotkov.

Zanimivi so podatki o gospodarjenju v nekaterih večjih trboveljskih delovnih organizacijah. Rudnik rjavčevega premoga Trbovlje-Hrastnik je nakopal v prvih štirih mesecih letošnje 12 % več premoga kot v istem času lani, ob tem se je število zaposlenih zmanjšalo za 11 %, osebni dohodki zaposlenih pa so se povečali le za 2 %. Strojna tovarna Trbovlje je svoj štirimesečni plan presegla za 20 %, povečal pa se je tudi izvoz, in sicer za 57 % v primerjavi z istim obdobjem lani. Zmanjšali so število zaposlenih za 9 %, v primerjavi z istim obdobjem lani pa so se zmanjšali tudi osebni dohodki za 17 %. Mehanika Trbovlje je svoj štirimesečni načrt proizvodnje presegla za 23 odstotkov, osebni dohodki pa so se povečali za 43 % v primerjavi s prvimi štirimi meseci lanskega leta. Cementarna je presegla svoj fizični načrt štirimesečne proizvodnje za 3 odstotke. Pod planskimi predvidevanji pa so v Tovarni polprevodnikov in v Elektro-livarski industriji ELIT, kjer je v obeh kolektivih skoraj za 40 % manjša proizvodnja kot v istem času lani. Vzrok za to je pomanjkanje uvoženega reprodukcijskega materiala in obratnih sredstev.

Ali veste...

...da je Jugoslavija gospodarsko povezana že s 120 državami in je zato primorana slediti svetovnim ekonomskim tokovom in usklajevati svoja notranja gibanja z njimi ter razvijati najrazličnejše oblike mednarodnega sodelovanja in povezovanja;

...da je Sklad Borisa Kidriča od 1962. do 1967. leta podelil 45 milijonov starih dinarjev nagrad za najboljše znanstvena dela, izume in racionalizacije, za financiranje znanstvenoraziskovalnega dela pa je skupno izdal v tem času 59 milijard in 58 milijonov starih dinarjev.

Pustite, da vam VOBA obarva stanovanje

CINKARNA
GELJE

Z vašo
spretnostjo
bo to dvakrat
preprosto

voba — vodotopna barva za zid

Desetletno delo Dopisne delavske univerze v Ljubljani postavlja pred nas željo po oceni tega pomembnega jubileja, željo po ugotavljanju sledov, ki jih je obstoj takšnega izobraževanja pustil pri ljudeh in v naši družbi.

Drugod po svetu je dopisna oblika izobraževanja že dolgo znana, pri nas pa se je tovrstna izobraževalna institucija razvila predvsem zaradi potreb tistih, ki jim mladost v medvojnem času ni mogla dati možnosti za šolanje. Toda vse hitrejši razvoj njihovih pojavnih oblik in potrebe delovnih mest so terjale določeno znanje.

Ko so pobudniki dopisnega izobraževanja pri nas iskali interese za takšno obliko širjenja določenega znanja, so našli na največje razumevanje pri Zvezi združenih borcev NOB, ki je od leta 1953 — na pobudo CK ZKS — začela ustanavljati posamezne oddelke za odrasle na ekonomskih šolah po vsej Sloveniji. Tako je dopisno izobraževanje zajelo najprej borce, leta 1959 pa se je že bistveno spremenila struktura dopisnikov in Dopisna šola dobiva s tem širši družbeni značaj. Dopisna oblika izobraževanja je tako odprla vrata tudi tistim, ki se zaradi oddaljenosti krajev in redne zapo-

slitve niso mogli odločiti za nadaljnje izobraževanje, ker so jim to preprečevali materialno šibki pogoji ali pa možnosti rednega šolanja iz drugih razlogov niso izkoristili.

V desetih letih obstoja Dopisne delavske univerze v Ljubljani je diplomiralo oziroma dobilo spričevala o ustreznih šolskih izobrazbi naslednje število ljudi: na ekonomski dopisni šoli (ustanovljena je bila leta 1957) je do danes diplomiralo 550 dopisnikov, na dopisni osnovni šoli (ustanovljena 1960. leta) 510 dopisnikov, na dopisni administrativni šoli (ustanovljena 1961. leta) 207 dopisnikov in na dopisni srednji tehnični šoli, ki je bila ustanovljena leta 1961, je do danes diplomiralo 51 dopisnikov.

V zadnjih letih pa so bili na Dopisni delavski univerzi v Ljubljani uvedeni še številni dopisni strokovni tečaji kot npr. tečaji tehniškega risanja, gospodarskega računstva, knjigovodstva, tečaji za skladiščenje in predelavce, za kontrolorje v kovinskih stroki ter v zadnjem času tečaji za izpopolnjevanje slovenskega izražanja, znanja iz matematike in varnosti pri delu.

Omenili smo že, da je ljudem, ki se dopisno izobražujejo, največkrat zaradi objektivnih razlogov onemogočeno, da se redno šolajo in da jim dopisna oblika izobraževanja pomeni najprimernejšo obliko širjenja njihovega znanja. Za celovitejšo in pestrejšo podobo dopisnega izobraževanja naj nam spregovore kar sami dopisniki.

KAKO SPOŠTUJEMO DOGOVOR

PO SLEDOVIH PRIPOROČILA
IZVRŠNEGA SVETA SR SLOVENIJE
O FINANCIRANJU
DRUGOSTOPENJSKEGA ŠOLSTVA

V ZASAVJU

»V LASTNO SKLEDO...«

Iz Zasavja obiskuje razne šole II. stopnje nekaj več kot 1800 dijakov in vajencev. Pri sofinanciranju teh šol pa delovne organizacije v revirjih čedalje bolj skoparijo. Številni dosedanja pozivi občinskih skupščin oziroma občinskih forumov družbeno političnih organizacij, da naj samoupravni organi vendarle poskušajo poravnati svoje obveznosti do drugostopenjskega šolstva, so ostali več ali manj glas vpijočega v puščavi. V zadnjih nekaj mesecih so se na to temo zvrstili tako številni sestanki, da jih že skorajda ni moč prešteti.

Denarja za šole pa ni. V Zagorju bi morali letos zbrati v te namene nekaj nad 50 milijonov starih dinarjev. Dolej pa so podjetja vplačala komaj nekaj nad 7 milijonov S-din. V Hrastniku so zbrali resda nekoliko več denarja, vendar so s tem komaj pokrili zaostanek iz minulega leta. V Trbovljah so prav ta čas naslovili odprto pismo na vodstva in samoupravne organe delovnih organizacij, v katerem so zelo natančno predložili posledice, ki jih utesne zapustiti nespoštovanje samoupravnih dogovorov.

Zal moramo ugotoviti, da se je doslej malokatera sindikalna organizacija v zasavskih delovnih organizacijah lotila načrtno tega problema. Najbolj prizadevni sindikalni delavci, ki zelo dobro poznajo težave sofinanciranja drugostopenjskih šol, so sicer poskušali vplivati v posameznih podjetjih na svoja vodstva. Zal niso povsod uspeli. Prav imajo tisti sindikalni delavci, ki opozarjajo, da s pomanjkanjem odgovornosti do družbene podpore tem šolam, pravzaprav pljujemo v lastno skledo. Ni namreč dvoma o tem, da ne bo mogoče v nedogled odlašati z odpiranjem novih produktivnih delovnih mest v delovnih organizacijah, in da le-te ne bodo mogle v nedogled zapirati vrat novim delavcem. Vprašanje je le, kakšnim delavcem bodo odpirali vrata. Verjetno kvalificiranim, prav tistim, ki si z obiskovanjem raznih šol osvajajo potrebno znanje. Potemtakem si delovne organizacije ne morejo privoščiti, da ne bi sofinancirale šol II. stopnje. In končno, čigavi pa so ti otroci, teh 1800 otrok iz Zasavja. Njihovi starši so zaposleni v revirjih. Nič čudnega torej, če se med to šolsko mladino pojavljajo vprašanja, ali niso tudi njihovi roditelji tisti, ki v samoupravnih organih radi molče, kadar nanese beseda na sofinanciranje šol II. stopnje?

MILAN VIDIC

ODPRTO PISMO SAMOUPRAVNIM ORGANOM TRBOVELJSKIH DELOVNIH ORGANIZACIJ

Občinska konferenca Socialistične zveze in občinski sindikalni svet Trbovlje sta te dni naslovila na vse samoupravne organe delovnih organizacij v občini pismo, v katerem opozarjata na nekatere težave pri financiranju drugostopenjskega šolstva.

Občina Trbovlje lani ni izpolnila vseh obveznosti do medobčinskega sklada za financiranje srednjega šolstva. Letošnja obveznost znaša 82 milijonov starih dinarjev, delovne organizacije pa so do začetka junija združile v ta namen nekaj manj kot 9 milijonov starih din, torej samo dobro desetino potrebnih sredstev.

V Trbovljah so se dogovorili, da bodo izpolnjevali obveznosti do drugostopenjskega šolstva na ta način, da bodo vse delovne organizacije letno prispevale 1% od bruto osebnih dohodkov. Kljub temu dogovoru pa v Trbovljah v letih 64, 65 in 66 niso izpolnili svoje obveznosti oziroma niso zbrali planiranega prispevka. Delovne organizacije pač niso spoštovale tega samoupravnega dogovora niti priporočil Izvršnega sveta SR Slovenije oz. občinske skupščine. Lanj so se dogovarjali o sofinanciranju direktorij, predsedniki delavskih svetov in predstavniki družbeno političnih organizacij iz delovnih organizacij in v okviru občinske organizacije Socialistične zveze prejele načelo, da je sofinanciranje drugostopenjskega šolstva prva skupna skrb in obveza vseh trboveljskega gospodarstva.

Ker mnogi — kot vse kaže — ne spoštujejo tega dogovora, sta se občinska konferenca Socialistične zveze in občinski sindikalni svet Trbovlje odločila, da v posebnem pismu priporočita delovnim organizacijam, da v skladu z dogovorom delavski sveti razpravljajo o sofinanciranju strokovnega šolstva in podpišejo ustrezno pogodbo. Če vse trboveljske delovne organizacije ne bodo spoštovale dogovora, tako je zapisano v pismu, se bo tudi drugostopenjsko šolstvo v Trbovljah znašlo v položaju, ko bo treba govoriti in odločati, katere od obstoječih šol ukiniti, da bi zmogli financirati druge. To pa seveda ni v skladu s težnjami gospodarske reforme, saj kar naprej poudarjamo, da bo v prihodnje dober del odgovornosti za kar najbolj dosledno uveljavitev gospodarske družbene reforme prav na strokovno usposobljenih kadrih.

V pismu občinska konferenca SZDL Trbovlje in ObSS Trbovlje pozivata vse delavske svete in vse delovne ljudi, da se končno le zavedajo resnosti in težav pri financiranju drugostopenjskega šolstva. Končno se v teh šolah izobražujejo tudi kadri za trboveljsko gospodarstvo, v njih se izobražujejo in vzgajajo otroci trboveljskih delovnih ljudi.

MARJAN LIPOVŠEK

OGLEJTE SI

v knjigarni vašega mesta IV. knjigo Staneta Kavčiča »Samoupravljanje«.

SPREMEMBE V RIMSKO KATOLIŠKI CERKVI je poglavje te knjige, v katerem boste našli odgovore na številna aktualna vprašanja naše družbe.

KUPIŹE zanimivo knjigo, če se zanimate za družbeno vprašanja.

POPUST dobite pri nakupu III. in IV. zvezka »Samoupravljanja«, če knjigi naročite pri upravi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

DESET LET DOPISNE DELAVSKE UNIVERZE V LJUBLJANI

1381 diplomantov dopisnikov

»VSO POHVALO SVOJI DELOVNI ORGANIZACIJI«

TO NE KOCJANČIČ, termičer v plansko terminskem oddelku ljubljanske »Automontaze«, bo letos končal zadnji letnik strojne smeri tehniške srednje šole.

»Ko sem pred šestimi leti prišel od vojakov, sem se odločil za nadaljnje šolanje. Povsem slučajno sem odkril razpis o dopisnem izobraževanju in se takoj vpisal. Leta 1962 sem začel študirati in to v zelo težkih pogojih — v samski sobi, ki je bila tako majhna, da še miza ni šla vanjo. Tako sem moral programe za predmet tehniškega risanja risati kar na kocku, ki sem ga prinesel iz vojske. Za razsvetljavo mi je služila brleča petrolejka, ker v sobi ni bilo mogoče napeljati elektrike. Se danes me zaradi tega bole oči. Ker sem bil redno zaposlen, mi je dopisna oblika šolanja prišla kot naročena. Medtem ko študiram, sem se že poročil, posrečilo pa se mi je tudi spraviti pod streho svojo hišo. Pri tem mi precej »pomaga« moj leto in pol stari sin, zaradi katerega lahko študiram šele ponoči, ko gresta žena in sin spat. Izhajam iz prve generacije dopisnikov na tehniški šoli, ki ji predvsem v začetku ni manjkalo težav — vseh knjig še ni bilo, tako da

smo bili prisiljeni dopolnjevati svoje znanje iz številnih drugih knjig. Za razložitve težjih poglavij učne snovi prireja šola seminarje. Ob tem, ko govorim o svojem študiju, moram izreči vso pohvalo svoji delovni organizaciji, saj mi povrne vse stroš-

ke šolanja. Ravno tako sem zadovoljen s samo organizacijo šolanja.«

»NE VEM VEČ, KAJ JE PROSTI ČAS«

V dosedanjem desetletnem delu Dopisne delavske univerze v Ljubljani je opaziti velik interes dopisnikov za ekonomsko smer izobrazbe. O tem, kako poteka študij na dopisni ekonomski šoli, govori ALENKA HAM, knjigovodkinja ljubljanskega »Birotehnika«.

»Za študij na dopisni ekonomski šoli sem se odločila leta 1964 in upam, da bom kmalu končala. Ker sem že prej končala administrativno šolo, sem bila v prvem in drugem letniku ekonomske šole oproščena nekaterih izpitov. Odkar študiram, ne vem več, kaj pomeni beseda prosti čas. Saj veste, služba, družina, domača opravila, vse to mi ne dopušta nikakršnih

iluzij o prostem času. Ob tem bi hotela poudariti to, da zahvala dopisno izobraževanje mnogo več truda kot redno šolanje. Zato mi tudi niso všeč govorice ljudi, ki smatrajo, da je dopisno šolanje nekaj lahkega, manjvrednega.«

NADVSE DRAGOCENE IZKUŠNJE DOPISNIKOV

V okviru Dopisne delavske univerze deluje tudi dopisna poklicna šola kovinarske stroke. O tem šolanju, ki ga organizira redna Poklicna šola kovinarske stroke v Ljubljani, nam je povedal predavatelj na tej šoli JANKO GRICAR naslednje:

»V začetku moram omeniti, da tudi sam študiram po dopisni metodi in sicer na tehniški srednji šoli elektro stroke. Morda mi ni treba pripovedovati, v kako nezavidljivem položaju smo tako imenovani »dopisni študenti«. Naj povem le to, da odkar študiram, praktično ne vem za noben kino, še celo svojih prijateljev »ne poznam« več. Zelo sem zadovoljen z delom dopisne šole, o kateri lahko izrečem najbolj laskave ocene, tako glede organizacije samega šolanja kot tudi glede odnosa šole do dopisnikov. Jaz osebno veliko bolj cenim tiste, ki so se dopisno izšolali kot pa one, ki so imeli vse možnosti rednega študija.

Da se nekako oddolžimo Dopisni delavski univerzi za njen trud na področju dopisnega izobraževanja, smo na naši šoli ustanovili dopisno poklicno šolo kovinarske stroke. Ravno prejšnji teden je delo zaključne izpite prvih 26 dopisnikov, ki so pokazali dobro znanje. Naši dopisniki so raztreseni po vsej Sloveniji, od Celja, Krškega, Jesenice, Kranjske gore pa tja do Kopra. Tako smo z ustanovitvijo dopisne poklicne šole kovinarske stroke dali možnost vsem tistim, ki zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ne morejo razširiti svojega znanja v rednih oblikah šolanja.«

V. GUČEK

ZASAVSKE DELAVSKE UNIVERZE ŽELIJO ZAGOTOVITI KAR NAJBOLJ SOLIDNA PREDAVANJA

PREDNOST SODELOVANJA

Prvi pomembnejši korak k sodelovanju delavskih univerz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja bo skupno sestavljanje programov izobraževanja. Tako so se dogovorili njihovi predstavniki, saj kaže pridobljene izkušnje izkoristiti na čim širšem prostoru. Prednosti poenotenih programov na vseh področjih izobraževanja so mnoge, koristijo od tega pa naj bi imeli seveda predvsem tisti, ki se izobražujejo.

Enotni programi utegnejo poceniti stroške izobraževanja. Doslej je vsaka delavska univerza v Zasavju sama zase iskala ustrezno število predavateljev. Vsak predavatelj se je moral pripraviti za svoje predavanje, pa čeprav je v sosednji občini drug predavatelj pripravil isto predavanje, le morda z malce spremenjenim naslovom. Ko bodo delavske univerze v Zasavju sestavile enotne programe, pa bodo lahko skupaj pridobile stalno skupino predavateljev, ki so najbolj kvalificirani za posamezne predmete in ki bodo svo-

ja predavanja lahko imeli v vseh treh občinah. Navidezni stroški za potovanje predavateljev v druge občine so mnogo manjši, kot pa so bili stroški trikratnega pridobivanja predavateljev. Skrben izbor manjšega števila predavateljev, kot je bilo potrebnih doslej, bo vsekakor omogočal, da bodo predavanja kvalitetnejša, pa naj gre za predavanja na seminarju, tečajih ali večernih šolah. Solidnejše znanje vseh tistih, ki se izobražujejo, pa je gotovo v interesu vseh delovnih organizacij, kjer kjer so ti zaposleni.

Ob poizkusih tesnejšega sodelovanja vseh treh zasavskih delavskih univerz pa gotovo kaže opozoriti na zelo različne pogoje, v katerih posamezne delavske univerze delujejo. Čeprav ne more biti edino merilo pomembnosti in učinkovitosti posamezne delavske univerze to, koliko posamezne družbeno-politične skupnosti prispevajo za njihovo delo, pa so podatki o tem vendarle zanimivi in vredni pomislekov. V Trbovljah je občinska skupnost lani prispevala delavski univerzi približno 13% vseh sredstev, s katerimi je razpolagala ta ustanova, v Hrastniku 45%, v Zagorju pa komaj 3% ali 6.000 N-din. Sodeč po teh podatkih zagorska delavska univerza res ni deležna kaj prida učinkovite podpore družbene skupnosti in dokler bo tako, bo težko dohajala korak ostalih dveh delavskih univerz v Zasavju. Ne glede na to pa je treba povedati, da stroški izobraževanja v Zagorju niso dosti večji kot na ostalih dveh delavskih univerzah. Zaradi tako skromnih materialnih pogojev za delo pa delavska univerza v Zagorju živi tako rekoč iz rok v usta in nima nobenih možnosti, da bi za svoje izobraževalno delo ustvarila poveljnejše pogoje, tako na primer z nakupom potrebnih učil, knjig in skript.

Skrb za izobrazbo zaposlenih pa le ne more biti zgolj domena, pravica in dolžnost delavske univerze. Spoznanje o vrednosti znanja pa zelo počasi prodira v delovne organizacije zagorske občine, pa čeprav je vedno več tistih, ki svoje znanje žele širiti in poglobljati. Med njimi pa je precej takih, ki sami stroškov svojega izobraževanja ne znorejo.

Sodelovanje zasavskih delavskih univerz bo gotovo lahko zagotovilo večjo kvaliteto vsega izobraževalnega dela, toda za tako sodelovanje bi bilo potrebno tudi vsaj približno izenačiti delovne pogoje posameznih delavskih univerz. Družbeno-politična skupnost v Zagorju je tu v zamudi!

M. V.

Vezenine

Tovarna
čipk, vezenin
in rokavic
BLED

IZDELUJE:

- strojno klekljane čipke in strojne vezenine
- vse vrste ženske konfekcije
- damske rokavice iz sintetičnih materialov, kombinirane s čipkami

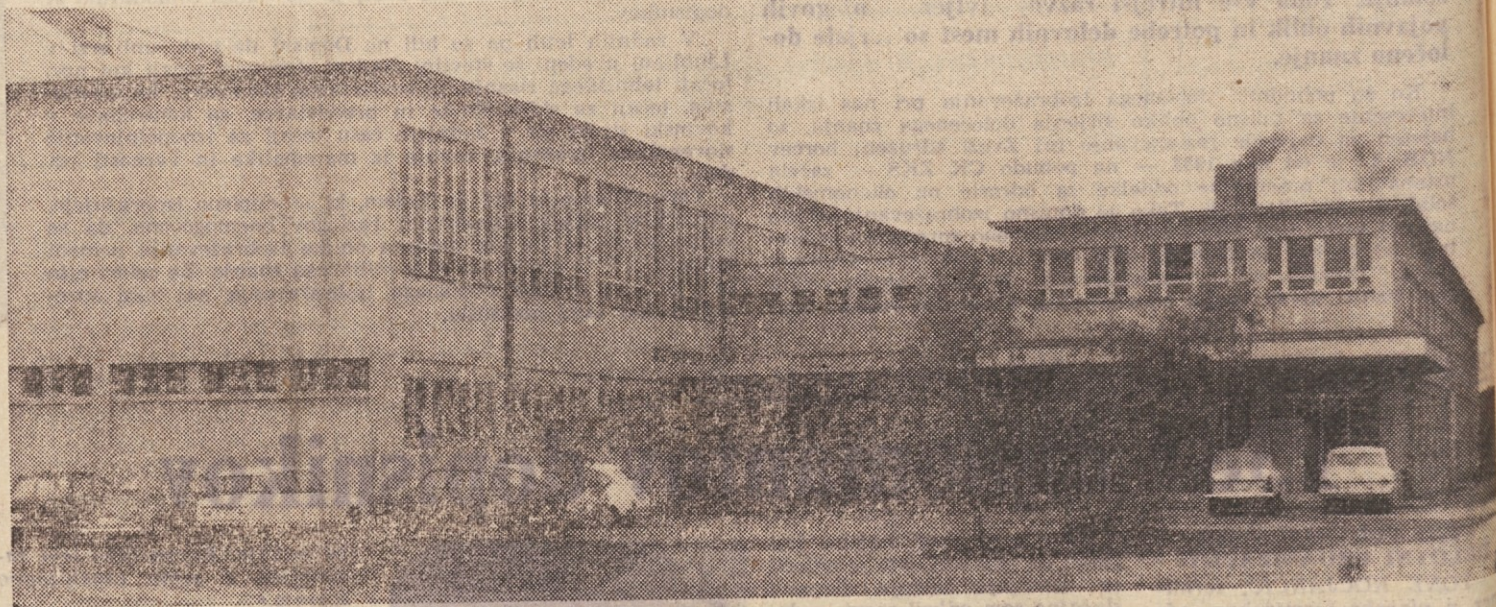
Vse svoje izdelke vam bomo nudili po konkurenčnih cenah od 1. julija dalje

V MODERNO UREJENI TRGOVINI NA BLEDU,
LJUBLJANSKA CESTA 8

»Mura« v dobro regulirani strugi

»Glejte, vprašajte, proizvedite, kolikor vas je volja,« vas ljubezno pozdravi na upravi in odpro vrata do svojih proizvajalcev. In če verjamete ali ne, v Muri se prav zaradi odprtih vrat med upravo, samoupravnimi organi in neposrednimi proizvajalci lahko pomenite z vsakim konfektionarjem o vsem, kar spremlja delovni dan njegove brigade in celotnega podjetja. To je rezultat privzgojene zavesti, da je gospodarjenje in upravljanje v njihovi delovni organizaciji skupna naloga kolektiva. Čeprav imajo posamezniki pri izpolnjevanju teh nalog večjo odgovornost, nimajo zato nič večjih samoupravnih pristojnosti.

»Pri nas ni lahko biti član delavskega sveta,« ugotavlja Veronika Trobentar, kvalificirana delavka v obratu oblačil in članica delavskega sveta. »Delavci se ne zadovoljijo samo z informacijo, kaj je delavski svet sklenil, ampak hočejo vedeti, zakaj je tako sklenil in v kakšni meri je upošteval njihovo predhodno razpravo na sestanku brigade.«

Mura, obrat oblačil

Minulo soboto v drugi brigadi obrata oblačil niso delali. To je bil nenavaden dogodek, kajti v Muri se vedno velja 48 urni delovni teden. Ves kolektiv pa je vedel, da si je druga brigada zaslužila prosto soboto s prekomernim delom v prejšnjih dneh, tedaj ko je reševala svoj proizvodni program in dobro ime delovne organizacije. Za tri dni jih je prehitel čas, in če ne bi vsi poprijeli, ne bi izpolnili izvoznega roka. Za takšno naglono in »slabo planiranje« pa si niso bili prav nič sami krivi. Od domačega proizvajalca so dobili slabo blago in tri dni se je obrnilo, preden so dobili ustrezno kvaliteto blaga in lahko nadaljevali delo.

»Na sestanku smo se soglasno določili, da bomo prihajali na delo dve uri pred vsakodnevno začetkom, dokler ne izgotovimo naročila,« pripoveduje o odločitvi brigade kvalificirana delavka Helena Bertalančič. »V šestih dneh smo proizvodni načrt izpolnili in potem, ko je kontrola sporočila, da je prevzemnik zadovoljen tudi s kvaliteto, smo si oddahnili in kronali svoj uspeh s prosto soboto.«

»Roki so za nas najvišji zakon,« zatrjujejo Bertalančičeva in njeni sodelavci. »Za nič na svetu ne smemo kupca razočarati, v nasprotnem primeru se nam lahko zgodi, da nam odpove naročilo. V teh časih, ko se oblačniki kar šibijo pod težo konfekcijskega blaga, si kajpada ne moremo privoščiti udobja — če ne bo danes — bo pa jutri.«

Kar zmorejo drugi — zmoremo tudi mi

V Muri so se temu »udobju« že davno odrekli. Pred osmimi, devetimi leti so si zavestno zagledali pas za eno luknjo, da bi zgradili moderno konfekcijsko tovarno. Če tega ne bi storili, se šaljivo danes, bi lahko pasove odrgli, ker bi lukenj zmanjkalo, staro Muro bi odplaknilo.

V nove proizvodne dvorane so pripeljali nove stroje. Banke jim niso prav nič prizanašale v njihovi vnemi, saj so dobivali kredite na eno, dve, največ triletno odplačilne roke.

»Z nastajanjem nove tovarne smo vedeli, da vsega, kar bo prišlo iz naših šivalnih strojev, ne bo mogel odkupiti domači trg,« razlaga gospodarski in poslovni razvoj Mure njen direktor Viljem Hakl. »Za tedaj se nas je gnetlo na domačem tržišču več desetih konfektionarjev. Rešitev za nas je bil izvoz. Za tako prodajo pa niso bili dovolj samo moderni stroji, ampak visoka produktivnost dela, predvsem pa velike spremembe v naših glavah, da bi se lahko prilagodili novemu načinu proizvodnje, kupitje in poslovanja.«

Mlad kolektiv, ki še danes ne šteje več kot povprečno 25 življenjskih let, se je spoprijel z zahodnonemškimi normativi. Mladi delavci in delavke so hoteli z voljo prelistati sami sebe. Za stroje so prihajali pred rednim delovnim časom, po končanem delu pa so jih morali mojstri poditi iz njih, dokler ni nekega dne delavski svet sprejel sklepa, da bo vsakdo kaznovan, ki ne bo dosledno spoštoval dolžine delovnega ča-

sa. Hkrati pa so prihajali tudi strokovnjaki — praktiki in naučili spretna prekmurska dekleta hitrih, ekonomičnih gibov za posamezne operacije dela. Beseda »ni mogoče«, je izginila iz besednjaka soboških konfektionarjev. »Na ta način opraviš še več, kot je zmogla inštruktorica,« so se pridrušale delavke v Muri. In tako je tudi bilo, proizvodni uspehi so hitro porasli.

Za prodajnim pultom je gneča

Danes sodi Mura med »elite« jugoslovanskih konfektionarjev, čeprav se s tem v Muri nihče glasno ne hvali. Preveč vedo, kaj vse še morajo narediti, da bi lahko dvignili glave.

»V jugoslovanskem merilu se lahko kosamo v produktivnosti in poslovanju, v primerjavi z razvitimi deželami pa še zmeraj zaostajamo,« je nezadovoljen direktor Viljem Hakl. »Sklenili smo, da se ne bomo več primerjali z domačim povprečjem produktivnosti, ampak s tistimi, ki vodijo na svetovnem trgu.«

Na svetovni trg rine Mura vztrajno in uspešno. Skoraj tri četrtine proizvodnje perila in

bitki za tujega kupca zaslužilo največ, pa jih že dolga leta duši carina.

Izračun na svetovnem trgu je preprost, ko prislunem direktorju Viljemu Halku:

»Za obleko, ki velja na primer 10 ameriških dolarjev, nabijejo članice evropske gospodarske skupnosti 10 odstotkov carine, pri nas pa 25 odstotkov. Prodajamo torej za 15-odstotno razliko, če želimo biti konkurenčni. V tem položaju pa imamo na voljo samo dve izbiri: ali nadomestiti razliko na račun osebnih dohodkov, ali pa konkurirati z večjo produktivnostjo. Toda ne pozabimo, da bi morali doseči za 15 odstotkov višjo produktivnost od ostalih konkurentov na svetovnem trgu. Vprašanje je, kako dolgo bomo takšne tržne razmere vzdržali.«

Zaradi takšnih tržnih odnosov prevzema Mura raje delo od nemških, švicarskih, avstrijskih in delno tudi belgijskih, holandskih in švedskih veletrgovin in konfekcijskih tovarn. S takšnim načinom sodelovanja so se v Muri naučili delati tudi za najzahtevnejšega kupca na zahodnem trgu. S tem pa ni prav nič rešeno, da se njihova konfekcija prilaga našim — domačim modnim muham. Trg je zasičen z domačo konfekcijo,

daji, pravijo, so še vedno preškrbna kupna moč domačega potrošnika in premajhne prodajne površine za prodajo konfekcije. Trgovine se zaradi omejenega prostora ne morejo založiti z večjo izbiro blaga, konfektionarji pa zato tonejo v zalogah, pa tudi zaradi tega, ker jih je za jugoslovanskim prodajnim pultom veliko preveč.

Za standard več denarja kot kdajkoli doslej

V Muri so vsa minula leta delali in gospodarili za jutrišnji dan. Tako je bilo leto pred reformnimi ukrepi, tako so se pripravili lani, ko jim je cvetel posel kot menda še nikdar prej, na letošnje izredno težko gospodarsko leto. In kljub temu, da so morali zatrobiti v isti rog kot ostali in sprostiti cene nekaterim izdelkom, se »razprodali« ne bodo. V rezervi je zaenkrat še vedno toliko sredstev, poleg tega pa cveti posel dalje, da so namenili za osebni in družbeni standard letos več denarja, kot kdajkoli prej.

Predsednik IO sindikalne podružnice Stefan Pintarič in vodja kadrovske socialne službe

gradnjo 50 stanovanj za prihodnje potrebe mladega kolektiva. Prihodnje leto je na vrsti gradnja otroško-varstvene ustanove.

Osební dohodki v Muri vztrajno rastejo. Spodbudno nagrajevanje je neločljivo povezano s produktivnostjo, kvaliteto in delovno disciplino.

Sidonija Šiplič, kvalificirana delavka v obratu oblačil, zasluži mesečno okrog 90 tisoč starih dinarjev. »Del osebnega dohodka si zapisujem vsak dan sproti ob koncu delovnega dne,« razlaga sistem nagrajevanja. »Na osnovi cenika si izračunam dnevni zaslužek po normi. Če ne izostajam z dela, dobim na koncu meseca za stalnost še 1800 starih dinarjev, za preseganje norme do 6.800 starih dinarjev in povprečno 30 odstotkov v kalkuli-ranega gibljivega dela od uspeha celotne brigade. Sklenili smo, da ne more pri nas nihče manj zaslužiti kot 50 tisoč starih dinarjev. Kdor tega zaslužka ne doseže, mu brigada primakne manjkajoči znesek.«

»So takšni primeri pogosti?« »Minuli mesec je eden od sodelavcev dosegel nižji dohodek. Ugotovili smo, da je bil sam kriv in zaenkrat smo se v njegov prid odrekli delu osebnega dohodka. Vendar smo mu povedali, da drugič ne bomo popustili. Kdor si ne prizadeva

»Mala revolucija«

»Boljše je priviti prej vse druge vijake, kot pristati na nič,« je osebne dhodke in se s tem zapisati vsem negativnim posledicam, ki bi v takem primeru sledile na vseh področjih dela in medsebojnih odnosov,« postavljajo v Muri za moto samoupravnih prizadevanj. Ukrepi, ki jih podvzema kolektiv Mure v teh dneh, da bi si ohranili vsi še večji kos kruha, pomeni pravcato »malo revolucijo« v življenju in delu tega kolektiva.

Od 1750 delavcev dela v tako imenovani režiji 65 administrativnih delavcev. Primerjava je ugodna, vendar ugotavljajo, da je režija še vedno preveliko breme za proizvodnjo. Zato namenjajo celotno finančno poslovanje mehanizirati. O tem se v teh dneh veliko pogovarjajo v obratih in na sejah samoupravnih organov. Zaradi mehanizacije ne sme nihče izgubiti dela. Na zadnji seji delavskega sveta so proizvodni delavci ponovno zahtevali, da se vsem administrativnim delavcem, ki bodo morali zapustiti pisarne, najde delo v proizvodnji. Prvi del reorganizacije finančnega poslovanja je namenjen prav tem vprašanjem.

»Poleg manjše režije si obetamo tudi bolj učinkovito poslovanje,« govori o prednostih mehanizacije finančnega poslovanja predsednik upravnega odbora Jože Rožman. »Danes se je treba v poslovnem življenju hitro odločiti. Za hitro poslovanje so potrebni dnevni podatki, ki jih še tako pridno računovodstvo ne more priskrbeti.«

Po grobih izračunih bodo z uvedbo mehanografije letno prihranili približno 40 milijonov starih dinarjev. Aparat v treh kosih kupujejo od ameriške firme »Friden«, ki jim kreditira nakup za tri leta. Hkrati pa bodo ameriški strokovnjaki uvedli novo poslovanje in prevzemajo vso odgovornost za uspešno delo z novim strojem. To je hkrati eden bistvenih elementov sklenjene pogodbe med Muro in Američani.

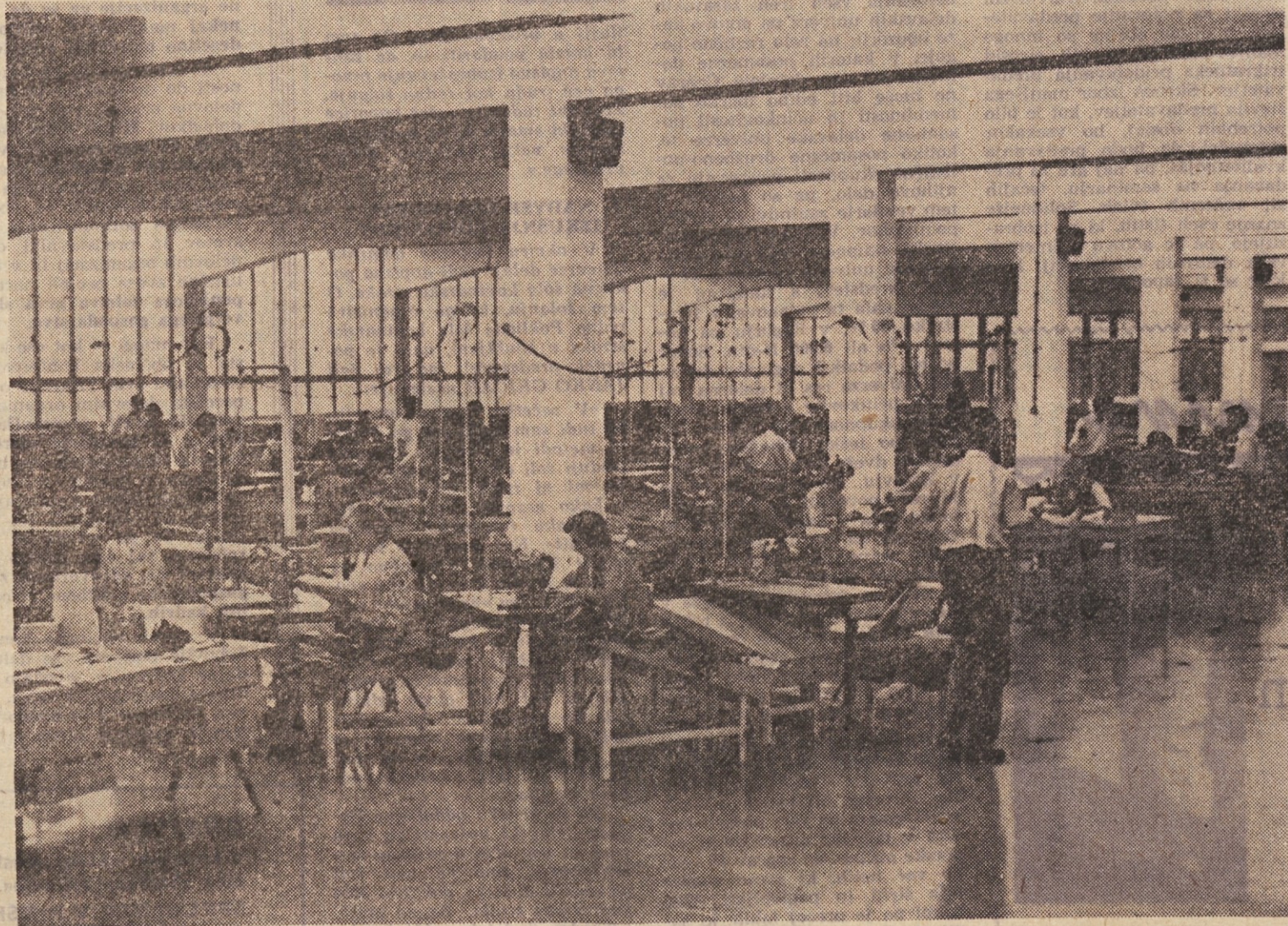
Drug ukrep, ki ga pripravljajo v Muri, pa je popolna decentralizacija samoupravljanja in poslovanja.

»Za dosedanja sistem samoupravljanja smo tako zasnovali, da smo se morali vanj vključiti vsi delavci,« pripoveduje Ivan Matjašević, tehnolog v brigadi suknjičev. »Najbrž se v centraliziranem samoupravljanju ne bi dokopali do takšnih delovnih in medsebojnih odnosov, kot jih imamo.«

Z novo reorganizacijo ostaja v skupnih službah samo glavni direktor, kadrovska socialna služba in mehanografski center, ki bo opravljal usluge za oba obrata. Obrata perilo in oblačila prevzema s tem popolno tehnično, komercialno in finančno samostojnost.«

Ta samostojnost pa ima bogato vsebino: večja strokovnost dela, ožja specializacija in večja osebna in skupna odgovornost. Mlada kolektiva obeh obratov jo sprejemata s polnim zaupanjem v uspeh, ki je tako značilen za ves dosednji razvoj Mure.

IVANKA VRHOVČAK

Nove šivalnice v obratu oblačil

tretjino proizvodnje moške in ženske konfekcije bodo v letošnjem polletju izvozili na zahodno tržišče. Izvažajo v obeh smereh — prodajajo delo, v čemer so morda začetniki med domačimi konfektionarji, in končne izdelke. Pri prodaji končnih izdelkov, kjer bi se pri poštenih

kupci pa še vedno niso zadovoljni z izbiro konfekcijskega blaga. Soboški konfektionarji težko prenašajo take očitke. »Če znamo delati za zahodni trg, tam, kjer se radi oblačijo tudi naši ljudje, kako ne bi znali delati tudi za domačega,« so nejevoljni. Glavne težave v pro-

Marija Vildova pripovedujeta podatke, ki jih zlepa ne slišimo. Letos bodo zgradili v Muri 100 stanovanj in skoraj v celoti rešili stanovanjsko vprašanje. Razen tega je dobilo večje število delavcev posojila za individualno gradnjo. Do 70. leta imajo v načrtu vsako leto iz-

za skupni uspeh skupine, ne more ostati v njegovi sredi. Pravkar uvajajo v Muri nov kriterij za nagrajevanje — kvaliteta opravljenega dela. Priznavajo le 2 odstotka napak. Višji odstotek lahko zelo negativno vpliva na osebni in skupinski dohodek brigade.